

Slekt og Data

Medlemsblad for DIS-Norge

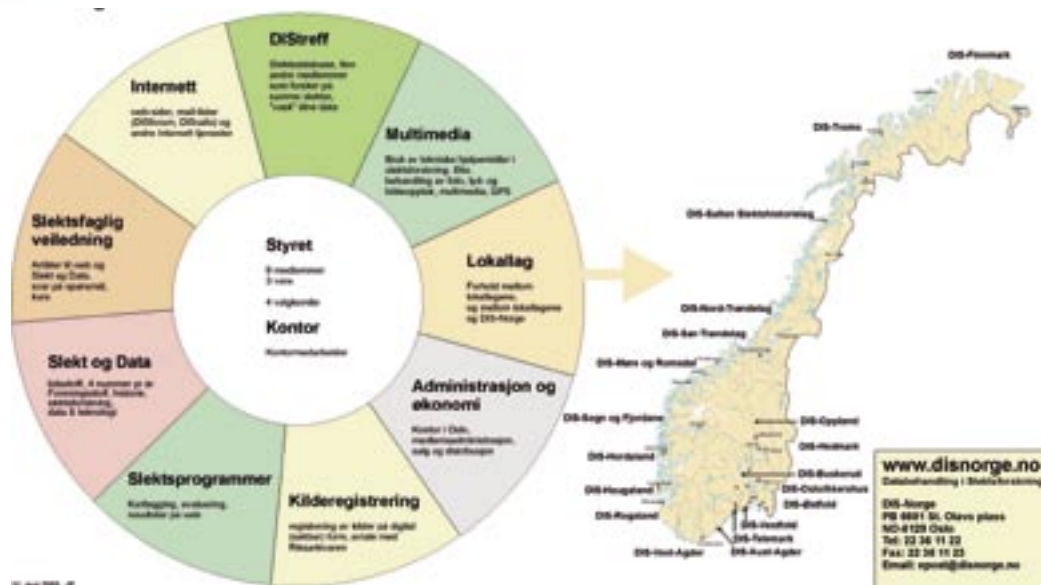
årgang 15

nr. 4
2004

Kilder

Aktivitetsutvalg i

NORGE

Administrasjon og økonomi
Finn Karlsen (leder, styreansvarlig)
Tone Eli Moseid (nestleder)
Dagfinn U. Larsen (kasserer)
Tharald Moen (markedsføring)
Åse Wethal Holen (kontorleder)

Lokallaq

Vidar Øverlie (leder)
Dagfinn Andreassen
Jan Eivind Braaten
Viggo Eide
Finn Karlsen (styreansvarlig)
Steinar Oddenes
Jan Solberg

Slekt og Data

Tone Eli Moseid (redaktør og
styreansvarlig,
slekt-og-data@disnorge.no)
Marit Bødtker
Finn Holden
Liv Marit Haakenstad
Arnfinn Kjelland
Jan M. Keus
Knut Winje

Internett

Jan Eri (leder)
Lars Nygaard
Einar Balle
Anne Mette Bjørgan
Alf Christophersen
Helge Haugland
Oddvar Hesjedal (styreansvarlig)

Kilderegistrering

Lars Nygaard (leder)
Gunnar Borvik
Finn Karlsen
Frank Stenslie
Renathe-Johanne Wågenes
(styreansvarlig)
Einar Aasprong
Gunnar Aase

Slektsprogrammer

Ole Bjørn Darrud
(leder og styreansvarlig)
Liv Marit Haakenstad
Bjørn Strøm

DIStreff

Rolf Bjerke Holte (leder)
Tharald Moen (styreansvarlig)
Alf Christophersen
Johnny Berild
Helge Haugland
+ lokale kontakter

Slektsfaglig veiledning

Lars Løberg (leder)
Norunn Klettum
Finn Holden
Knut Bryn (styreansvarlig)

Multimedia

Arne Langeland
(leder og styreansvarlig)
Magne Mæle
Bjørn Strøm
Knut Winje

Vel overstått – og vel påbegynt!

Gratulerer til alle med vel gjennomført Slektsforskerdag. Vi har i år hatt 28 arrangement rundt omkring i landet mot 17 i fjor og vi har omfattet alle fylker med unntak av to. Det er en formidabel økning. De tilbakemeldingene jeg har fått og lest hittil har vært meget positive. Her har veldig mange gjort en stor innsats for å markedsføre slektsforskningen generelt og DIS spesielt. En hjertelig takk til alle aktører landet rundt.

Størrelsen på og innholdet i slektsforskerdagen har variert. Men om det har vært 15 eller 400 personer innom så har arrangementet vært like verdifullt. Noen har samarbeidet med andre lag innenfor vårt fagområde. Det er viktig å få til slikt samarbeid. Vi kan allerede begynne å glede oss til 29. oktober 2005.

SLEKTSFORUM

Vi har på internett etter hvert fått en lang rekke med diskusjons- og etterlysningsider. Mange lokallag har sin sider, vi har DISforum og DIScave, vi har nyhetsgrupper og vi har ikke minst Digitalarkivets brukerforum.

I DIS-Norge har vi i lengre tid sett at vi som brukere av tjenestene ikke er tjent med en slik fragmentering som vi nå ser begynnelsen til. Internettutvalget vårt har derfor arbeidet med et nytt tilbud som blir presentert i disse dager: Slektsforum. Dette er ment å kunne erstatte og videreføre en god del av det som finnes og samle ressursene til vårt felles beste.

I Slektsforum vil man kunne ha lokale diskusjoner/spørsmål, man vil kunne knytte

det til slektsnavn eller man kan knytte det til spesielle tema. Gå inn på <http://www.dis-norge.no/slektsforum/> og se nærmere på tjenesten.

15-ÅRS JUBILEUM

Den 12. januar 2005 er det 15 år siden DIS-Norge ble stiftet. I forhold til en del andre organisasjoner innenfor slektsforskningen er det ikke mye. Men for oss er det en milepel vi nå når og dette må markeres. Den store markeringen vil nok ikke bli på selve jubileumsdagen, men noe senere – kanskje i forbindelse med tillitsmannskonferansen til våren.

NYE INTERNETTSIDER

Internettutvalget har i lang tid arbeidet med en høyst påkrevet oppgradering av våre internett sider. Dette arbeidet nærmer seg nå slutten og vi regner med at vi omkring jubileumsdagen skal kunne ha de nye sidene klare. Her blir det mye nytt som vi kan se fram til og som det vil bli lettere å holde oppdatert når nye ting skjer.

NY PERSON PÅ KONTORET

Arbeidskapasiteten ved kontoret vårt i Oslo har i lengre tid vært for liten. Åse gjør en kjempejobb, men hennes tid strekker ikke til. Derfor har vi nå engasjert en person til som sammen med Åse skal forbedre servicen vår både i forhold til våre medlemmer og eksternt til samarbeidspartnere og andre.

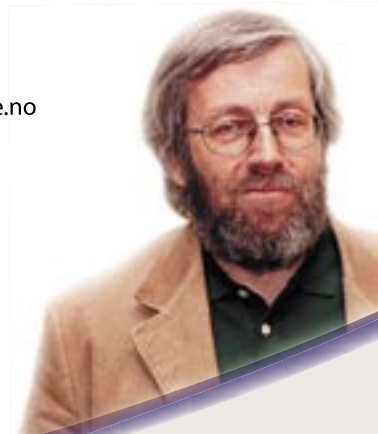
SLEKTSFAGLIGE MØTEPLASSER

På landsmøtet tidligere i år ble det vedtatt en ny visjon om DIS-Norge som en ledende slektsfaglig møteplass. At dette er en riktig og viktig visjon viser blant annet at leder i Norsk Slekthistorisk Forening, Lars Løberg støtter dette i lederartikkelen i siste nummer av Genealogen. For oss innebærer visjonen at vi i tillegg til å legge vekt på kvantitet, også må arbeide aktivt for at det slektsforskerfaglige arbeidet våre medlemmer gjør skal ha en best mulig kvalitet. Dette vil vi forsøke å gjøre på mange måter, blant annet ved styrking av Slegt og Data.

Som Lars Løberg i NSF er inne på, er det imidlertid også viktig for oss å samarbeide med andre aktører innenfor dette fagområdet. Det er av de elementene DIS-Norge vil arbeide videre med. Dette gjelder sentralt, men i høyeste grad også i de forskjellige lokalavdelingene.

Vi går nå inn i den perioden av året hvor familiesamlinger er blant de viktigste aktivitetene. Jeg vil ønske alle en riktig god høytid som kanskje gir mulighet til å supplere eksisterende slektsdata.

Finn Karlsen
leder@disnorge.no

DIS-Norges styre

Leder
Finn Karlsen
Gjølvn. 11, 7320 Fannrem
Telefon 97 14 72 74
leder@disnorge.no

Nestleder
Tone Eli Moseid
Skiveien 275, 1914 Ytre Enebakk
Telefon 64 92 96 98
nestleder@disnorge.no

Kasserer
Dagfinn Ugelstad Larsen
Lundeby, 1640 Råde
Telefon 69 28 11 16
kasserer@disnorge.no

Styremedlemmer
Knut Bryn
H. Aamots vei 4, 6414 Molde
Telefon 71 25 52 35
knubryn@online.no

Ole Bjørn Darrud
Korsplassen 56, 3408 Tranby
Telefon 32 85 31 69
darrud@online.no

Oddvar Hesjedal
Båtstøjordet 113, 1363 Høvik
oddvarhe@online.no

Arne Langeland
Helleveien 146, 5039 Bergen
Telefon 55 95 12 43
arnelan@hotmail.com

Tharald Moen
Høgåsen 30, 4843 Arendal
Telefon 37 02 32 89
tharald@hobbyas.no

Renathe Johanne Wågenes
Hetlevikvegen 63, 5304 Hetlevik
Telefon 56 14 86 61
renathe.wages@hjemme.no

Vara
Liv Skramstad
Postboks 17, 6046 Ålesund
Telefon 70 14 34 91
liv@skramstad.net

Bjørn Strøm
PB 124 Grorud, 0905 Oslo
Telefon 90 20 51 83
bjorn@stromfam.com

Valgkomité
Per Steinar Håklev
Alf Christophersen
Lars Nygaard

DIStreff adresse
se www.disnorge.no/distreff/ for lokale
kontakter

Alf Christophersen
4909 Songe
distreff@disnorge.no
Telefon: 37 16 42 09 (p) 22 85 13 27 (a)

På kontoret
Åse Wethal Holen / Trine Braanaas
Telefon 22 36 11 22
Man, ons, fredag 9-15
Epost: kontor@disnorge.no
www.disnorge.no

Med en ny redaktør i stolen venter nok mange på at Slegt og Data skal framstå i ny drakt, og med en ny programmerklæring fra både redaktør, styre og redaksjonskomite. Dette siste nummeret i 2004 er ikke ment å være det nummeret den nye redaksjonen skal måles etter. Dette er et nummer som i stor grad følger opp det gode arbeidet Ole Harald har gjort med bladet. Innholdet står for det meste for redaktørens regning - ny redaksjonskomite er først i skrivende stund i gang, og det vil først bli i jubileumsåret 2005 dere vil merke at Slegt og Data er i ferd med å bli enda bedre!

Foto: Tone Moseid

Tone Eli Moseid

Slegt og Data tar gjerne imot stoff og forslag til stoff fra medlemmene. Vi kan ikke garantere at innsendt materiale vil bli benyttet, og vi forbeholder oss retten til å korte ned og redigere innsendte bidrag. Stoff som sendes inn til bladets DISkusjonssider, står helt og fullt for innsenderens mening og vil bli benyttet i den utstrekning plassen tillater det. Vi oppfordrer til å skrive kort. Innlegg som strider mot «god folkeskikk», vil ikke bli benyttet. Arrangementer meldes inn til DIS-Norges hjemmesider og skal ikke sendes redaksjonen. Etterlysninger sendes til DIS-Norge eller på e-post til etterlysning@disnorge.no. Foto skannes i 300 dpi og lagres i høyeste jpg-oppløsning og sendes sd-foto@disnorge.no NB! Store filer (over 2 Mb brennes på CD eller sendes i original til DIS-kontoret)

INNHOLD:

- 2 DIShullet
- Aktivitetsutvalg
- 3 DISlederen
- 4 Redaktørens kommentar
- Innhold
- 5 Slektsforskerdagen
- 6 Kilder og kildekritikk -- basis-
- kunnskap for en slektsforsker
- 10 Arkiv - ein garanti for rettferd?
- 15 Pantebøkene som kilde til
- gårdshistorien
- 20 Skjermoppløsning i Windows
- (XP)

- 23 Slektsbøker - muligheter og be-
- grensninger i slektsprogram
- 27 Kilderegistrering - hvilken støtte
- gir slektsprogrammene?
- 28 DIS-Norge lanserer Slektsforum
- 31 Kjære redaktør
- 32 Nye bøker
- 34 Etterlysninger
- 37 Medlemstilbud
- 38 DIS-kalenderen

FORSIDE:
Vannpost, torget i "Den gamle by", Århus.
Foto: Tone Eli Moseid

NESTE NUMMER
sendes ut i februar. Siste frist for levering av
stoff er 10. januar.

BLADETS ADRESSE:
Postboks 6601 St. Olavsplass, 0129 OSLO

E-post: sd-bidrag@disnorge.no

REDAKTØR
Tone Eli Moseid
slekt-og-data@disnorge.no

Redaksjonsmedarbeidere:
Marit Bødtker, mbodtke@online.no
Finn Holden, sd-historie@disnorge.no
Liv Marit Haakenstad, sd-data@disnorge.no

Jan M. Keus, etterlysning@disnorge.no
Arnfinn Kjelland, ak@hivolda.no
Knut Winje, sd-foto@disnorge.no

OPPLAG: 8.500
Abonnement for bibliotek og
liknende institusjoner kan tegnes
for kr 300,- pr. år.

ANNONSERING:
Annonser kan tegnes ved
henvendelse til kontoret.

PRODUKSJON OG TRYKK:
Stens Trykkeri AS, Dilling

The best ... ever

Slektsforskerdagen 2004 er vel gjennomført. Var du en av dem som besøkte arrangementet der du bor? Eller var du en av de mange frivillige som stilte opp og tok i et tak? 27 arrangement er en kjempeøkning fra tidligere år, så dette er tydeligvis en aktivitet i vekst. Her presenterer Slekt og Data ett av arrangementene, som på denne måten får representere alle lokallagene.

Eli Bjerkenes viser stolt frem sitt slektstre. Foto: Hilde K. Sjursen

DIS-Haugaland gjennomførte for første gang Slektsforskerdagen i 2004. Arrangementet var lagt til Bleikemyr bydelshus i nordre del av Haugesund. Lokalet var greit med god parkering. Dette var et bevisst valg fra lokalalgets side - et sentrumsnært lokale ville gitt problemer med parkering.

Arrangementet besto av en rekke stands - DIS-stands med DIS-treff, internettsøk, info om lokallaget - men Haugesund folkebibliotek hadde også stand, på lik linje med Rogaland ætte- og sogelag og Ark Sund bokhandel. Det var også 3 stands med slektsprogrammer: Brother's Keeper, Embla og TMG. Alle fikk mye besøk og mange spørsmål.

Med plass til å sette seg, få en kopp kaffe og prate sammen, ble dette et vellykket arrangement. Styret var meget godt fornøyd med arrangementet, som fikk en kjempestor oppslutning fra slektsinteresserte på Haugalandet.

Rogaland ætte- og sogelag var strålende fornøyd med salg av bøker, og de fikk flere faste abonnementer i løpet av de 4 timene de holdt på. Bokforretningen Ark Sund som var så snill å stille med stand fikk godt salg av den nye Haugesund-boken som kom ut for salg tidligere samme uke. Biblioteket var til hjelp for de som har stoppet litt opp i søken etter aner. Her var det mange spørsmål om søking i kilder og hvordan finne ut hvor de skal fortsette videre.

Mange kjøpte bøker av historielaget. Foto: Hilde K. Sjursen

Kilder og kildekritikk – basis

slektsforsker

Av Tone Moseid

Som slektsforskere er vi avhengige av kilder for å finne opplysninger om slekt og personer. Men vi er også avhengige av å ha gode nok kunnskaper om kilder, kildebruk og kildekritikk. Vi risikerer å framstå som dårlige amatører hvis vi ikke skaffer oss denne basiskunnskapen.

Å drive med slektsforskning, slektsgranskning eller personalhistorie er å konstruere historien, vi skaper fortida på nytt gjennom å samle inn kunnskap. Den ene puslespillbrikken etter den andre letes fram, og etter hvert blir bildet tydeligere for oss – i hvert fall deler av dette store puslespillet som utgjør fortellingen om aner, etterkommere og medmennesker, fra tidenes morgen og helt fram til i dag.

Men jeg vil våge påstanden om at vi ikke alltid er like gode til å passe på at det er de riktige puslespillbrikkene vi finner fram til og bruker. I virkeligheten roter vi rundt i en stor haug med slike brikker, som hører til en uendelig mengde bilder. Vi tror vi ser et mønster, og det er lett å plukke de brikkene vi synes ser ut til å passe

– men kanskje hører de til et annet bilde?

Kilder er et begrep vi bruker ofte, og kildekritikk et ord vi tror vi vet hva betyr. Men når vi slår om oss med ord som primærkilder og kildehenvisninger, avslører vi ofte at vi ikke helt vet hva disse begrepene innebærer. Skal vi framstå som seriøse slektsforskere, selv om det er hobby aldri så mye, må vi skaffe oss noen grunnleggende kunnskaper om bruk av kilder.

HVA ER KILDER?

Enkelt sagt, er kilder levninger fra fortida. Noe er naturskapt, som pollen i en myr, som kan fortelle oss om klimasingninger i tidlige tider. Arkeologene har nytte av slike spor fra fortida, mens det kan være vanskelig å dra nytte av slike funn innen slektsforskning. Andre levninger er menneskeskapt, og kanskje derfor mer interessante for oss slektsforskere. Av de menneskeskapte kildene går det et hovedskille mellom språklige og ikke-språklige kilder:

Ikke-språklige:

* ikonografiske kilder

Dette kan være bilder som helleristninger, foto og tegninger.

* gjenstander, også bygninger

Også gjenstander kan fortelle oss noe om forfedre og aner.

Språklige kilder:

* muntlige

Slik vi for eksempel finner det i folkeminne og tradisjon.

* skriftlige

Her skiller vi mellom trykt og ikke trykt materiale.

Midt i mellom her har vi andre kilder, som lydopptak, som ikke så lett kan plasseres som enten språklig eller ikke-språklig. Mange av disse kildene finner vi også i kombinasjon, bare tenk på aviser, med både tekst og bilder, vi har multimediapresentasjoner – og vi har internett, som på mange måter bidrar til å smelte sammen ulike kildetyper.

skunnskap for en

KJENN DINE KILDER!

Levninger eller rester fra fortida blir kilder for oss når vi tar dem i bruk for å få svar på spørsmål. Vi må velge ut hvilke vi vil bruke – da er det viktig å stille spørsmål ved om det er de riktige kildene vi bruker.

Vi må vite hvilke kilder som er tilgjengelige, og som er representative.

Det er ikke vanskelig å se at folketellingene er både tilgjengelige og representative når det gjelder personopplysninger som navn, fødselsår og bosted. Disse kildene har en troverdig produsent, og de presenterer aktuelle opplysninger fra selve tellingstidspunktet. Men folketellingene for 1920 og framover er ikke tilgjengelige, og blir det sannsynligvis heller aldri. For nyere tid må vi derfor oppsøke andre kilder. Ikke overraskende finnes det også kilder som ikke er troverdige. De fleste er kanskje klar over at en del av de gamle diplomene som finnes i Riksarkivet, er

forfalskninger. Så ikke alt som er gammelt, er korrekte kilder.

Vi må kjenne kildene, vite hva de er – hvilket opphav og hvilket formål de hadde da de ble skapt.

Vi vet hva kirkebøkene står for, de hadde blant annet som formål å fungere som folkeregister. Andre kilder er kanskje ikke så lette å forholde seg til, og det vil kreve at vi setter oss inn i de forholdene som rådde da de oppsto. Ulike skattemanntall er eksempler på det. Vi må vite hvilke kriterier som skulle til for å bli registrert, slik at vi også vet hvilke sosiale klasser som ble utelatt.

Vi må vite hvordan vi bruker kildene. Det krever kunnskap om hvordan de kan tolkes.

Hva sier kilden oss egentlig? Når det i kirkebøkene står "uekte" om barn født utenfor ekteskap, betydde det ikke at de ikke var ekte, dette var en forkortel-

Håndskrevne brev kan være gode kilder. Her ser vi gamle Amerikabrev, funnet under golvplankene på Rustad i Enebakk, 90 år etter at de ble sendt fra Nord-Dakota. i 1911. Foto: Tone Moseid

EKSEMPLER PÅ IKONOGRAFISKE KILDER:

- * fotografier
- * tegninger
- * våpenskjold
- * kart
- * silhuettklipp

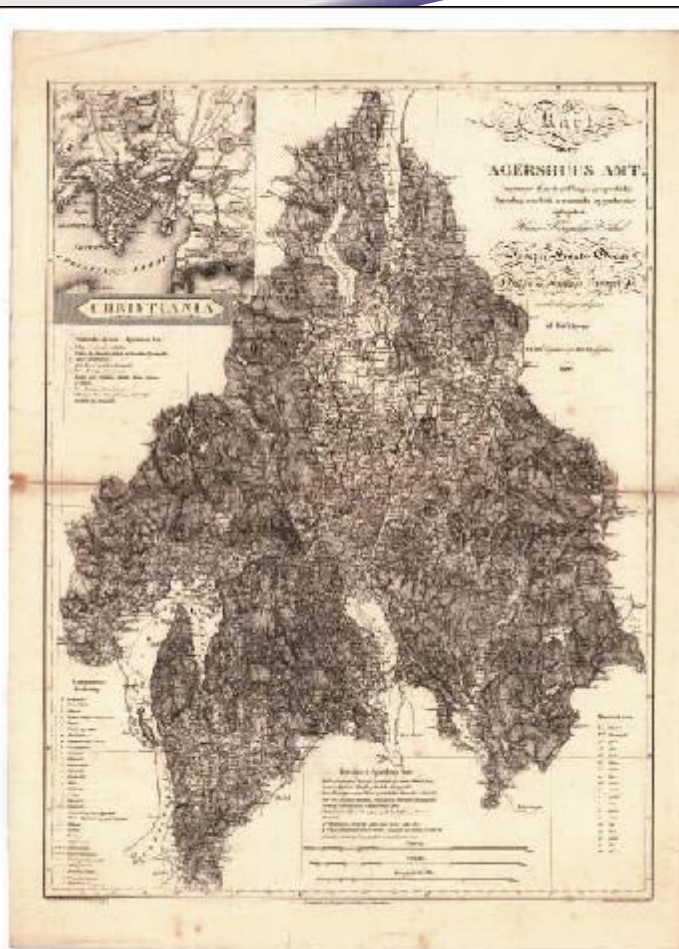
EKSEMPLER PÅ MUNTlige KILDER:

- * lydopptak av intervju med informant
- * telefonsamtaler
- * tradisjoner fra lokalsamfunnet, fortalt muntlig - eventyr, sagn og fortellinger

Og husk: her kan det ofte dreie seg om sekundærkilder!

Foto: Tone Moseid

Kart er viktige kilder, også for slektsforskere. Her er et av amtskartene som nå ligger på nettet som resultat av samarbeidet mellom Norges Kartverk og DIS-Norge.

Eksempel på “utro” kilder

Min bestefar Olaf Moseid døde 2. februar 1955 i Enebakk. Jeg har to lokalaviser fra 15. februar, som begge har trykt en nekrolog over hans. Det pussige er at avisen Øvre Smaalenene er datert 15. februar 1955, mens avisen Indre Akershus Blad er datert 15. februar 1954. Hadde jeg hatt kun den ene avisen, hadde jeg neppe tvilt på at året var korrekt. Nå har jeg mange kilder til dødsdatoen hans:

- * Gravsten på kirkegården
- * Innførsel i kirkeboka
- * Øyenvitenskildring (min bestemor)

så jeg føler meg trygg på at jeg har fått registrert riktig årstall. Men husk - selv de mest pålitelige kilder kan spille oss et puss. Moralen er: stol aldri på en kilde. Stol heller ikke på to - men kanskje tre?

se for u=utenfor og ekte=ekteskap. Vi må kjenne til forkortelser, måleenheter og betegnelser brukt i kilden.

Og så må vi vite hva kilden kan brukes til. Er kilden troverdig?

Alt som er trykt, har vi en tendens til å ha tillit til. Men vi tror likevel ikke på alt som står i avisene? Og historier som blir fortalt om slekta kan være blanding av fakta og oppspinn, gode historier ment å underholde eller pynte litt på fasaden.

rådighet. Har vi førstehåndskilden tilgjengelig, er det primærkilden. Har vi ikke førstehåndskilden tilgjengelig, er det andrehåndskilden som blir primærkilde. Snorres kongesagaer er en omdiskutert kilde til norsk historie. Når vi vet at Snorre nedtegnet store deler av dette verket lenge etter at hendelsene fant sted, blir det lettere å forstå at denne kilden vanskelig kan regnes som en primærkilde! I tillegg finner vi også både skjønnlitterære elementer og et ønske om å fortelle historien sett fra seierherrenes side.

PRIMÆRKILDER OG SEKUNDÆRKILDER

Det er viktig å skille mellom en førstehånds og en annenhånds kilde. En førstehåndskilde er for eksempel en øyenvitenskildring til noe som har hendt. Annenhånds blir den når den blir formidlet gjennom andre som ikke selv var til stede. Primærkilde er en kilde som ligger nærmest i tid og rom i forhold til det som skjedde, blant de kildene vi har til

Et annet eksempel er folketellingene – her er selve folketellingen primærkilden, det vil si den originale papirutgaven av tellingen. Vi kan kanskje forsvare å kalle mikrofilmutgaven av folketellingene primærkilde, selv om det er fare for en viss forringelse på grunn av feilfotografering eller dårlig bildekvalitet. Men en avskrift av folketellingen må uansett regnes som en sekundærkilde, for her ligger det mange muligheter for feil. Hvis primærkilden brenner, slik

vi har opplevd med noen av kirkebøkene, vil faktisk en avskrift få status som primærkilde.

VURDERING AV KILDEMATERIALET

Vi må vurdere kildens indre konsistens. Er det store sprik og meningsløsheter i kilden, sår dette tvil om påliteligheten. Står familienavnet på personer tilhørende samme familie skrevet på flere forskjellige måter i samme kirkebok, kan det bety at innholdet i kirkeboka

generelt må tas med en viss klype salt. Det er viktig å sjekke kildene opp mot andre kilder – først når samme opplysning er verifisert (bekreftet som riktig) gjennom flere ulike kilder, kan vi føle oss mer trygg på at vi sitter med en korrekt opplysning. Vi bør også vurdere om kilden vi bruker samsvarer med den større sammenhengen og annen kunnskap vi sitter med.

KILDEKRITIKK I SLEKTSPROGRAM

Når vi registrerer opplysninger om personer i slektsprogrammet vi bruker, går jeg ut fra at alle også registrerer kilden til hver enkelt opplysning. Dette er nødvendig av flere grunner:

dokumentasjon og etterprøving

Vi må kunne opplyse om hvilke kilder vi har brukt for å komme fram til de opplysningene vi sitter med, og dokumentasjonen må være etterprøvbar, det vil si at det skal være mulig å gå til samme kilde og sjekke opplysningen. Dette krever at vi ikke bare noterer oss hvilken kirkebok eller bygdebok vi har skrevet av, men også årstall, sidetall og annet som gjør det lett å finne det igjen. Noen ganger er det kilder vi sitter

med selv – en epost eller et lydopptak, et fotografi. Da er det viktig at vi oppbevarer dette trygt. Vi må også opplyse hvor kilden befinner seg, både når det gjelder kilder i privat eie og ellers kilder som er unike.

verifisering og oppdatering

I begynnelsen har vi kanskje bare en kilde for en opplysning, da er det viktig å notere den ned, slik at vi kan sjekke mot andre kilder. Klarer vi å verifisere en opplysning i flere kilder, høyner det kvaliteten på resultatet. En slektsdatabase er dynamisk, eller for å si det på godt norsk: den blir aldri ferdig!

troverdighet

Dette går like mye på vår egen troverdighet som på troverdigheten på det materialet vi samler. En vakker dag ønsker vi å dele våre data med andre. Vi legger kanskje slektstreet vårt ut på Internett, sender inn basen til DiStreff, eller vi gir ut en slektsbok. Særlig i det siste tilfellet er det viktig å oppgi kildene. Dette kan gjøres enten ved å kople kildene opp til hver enkelt person, til hver enkelt hendelse, eller i sin enkleste form: oppgi alle kilder i et samlet kilde-register. Dette må vurderes fra gang til

gang, ut fra hva som er hensiktsmessig.

Et godt slektsprogram vil ikke bare gi oss anledning til å registrere kilden i et eget kilderegister, kople kildereferanser til personer og hendelser, men bør også gjøre det mulig å angi en kildes troverdighet. En skala på 0-3 vil gi muligheten til å angi en kilde som lite troverdig (0) – ved en rapport eller utskrift bør vi så kunne si ut de opplysningene eller koplingene som er usikre, slik at de ikke blir publisert eller formidlet til andre. I hvert fall ikke før vi har fått verifisert opplysningene gjennom andre kildeoppslag.

Til slutt vil jeg anbefale boka "Fortida er ikke hva den en gang var : en innføring i historiefaget" av Knut Kjeldstadli. Boka kommer i stadig nye opplag på Universitetsforlaget, ikke minst fordi dette etter hvert har blitt et standardverk både for historiefagsstudenter og andre. Det meste av både inspirasjonen og strukturen til denne artikkelen har jeg hentet fra boka til Kjeldstadli.

Forkortelse	Kildernr	Kvalitetsgrad
Arild Burud, epost	82	2
Arne Rustad fortalte	70	2
Begravde i Stange 1762-1809	68	2
Begravelsesprogram	40	2
Benny Savio fortalte	35	2
Bondeslægter i Stange	19	2
Brattås' etterlekt	80	2
Dødsfalleten for Stange	17	2
Enebakk bygdebok b. I	69	2
Enebakk bygdebok b. II	4	2
Enebakk bygdebok b. III	71	2
Etnedal pr. kontor, brev 5.1.99	76	2
Etterkommere av Barbel	2	2
Familien Saxund	20	2
Fet bygdebok	73	2
Folketelling 1801 Sør-Odal	11	2
Folketelling 1900 Stange	15	2

Eksempel på kilderegister, TMG 5.15. Her er alle hovedkildene listet opp, og det er mulig både å redigere og legge til nye kilder. Hver enkelt kilde er tildelt en kvalitetsgrad. I tillegg kan hver enkelt opplysning tildeles slik kvalitetsgrad.

Arkiv – ein garanti for rettferd

Gudmund Valderhaug har si yrkeserfaring frå arkivsektoren, og var arkivsjef ved Interkommunalt arkiv i Hordaland 1991-2003. Han var leiar for Landslaget for lokal- og privatarkiv 1997-2002. Han er tilsett som avdelingsdirektør i ABM-utvikling frå januar 2003.

Foto: ABM-utvikling

Tittelen på dette foredraget stiller spørsmålet om arkiva kan vere ein garanti for rettferd. Svaret på spørsmålet er ja – men det er ei lang rekkje vilkår knytt til dette svaret. Det eine gjeld sjølve begrepet "rettferd" – som openbart er betinga av politiske, sosiale og kulturelle forhold og som kan problematiserast i det uendelege. Det skal eg ikkje gjere; eg nøyer meg med ein omtrentleg presisjon: Med rettferd forstås eg at enkeltmennesket får oppfylt dei lovbestemte rettane som gjeld i samfunnet. Samtidig er

Gudmund Valderhaug

Foredrag på konferansen "Kommunalt arkivmateriale – en kilde for enkeltindividet og lokalsamfunnet til dokumentasjon av sin sosial-/juridiske historie", arrangert av IKA Kongsberg 7.10.2004.

oppnåinga av rettferd avhengig av ei rekkje faktorar utanfor arkiva, som eg i dette innlegget skal sjå bort frå. Mitt ærend her i dag er å undersøke dei spesifikke vilkåra som må oppfyllest for at arkiva kan bidra til rettferd.

La oss starte med litt historie :

I 1519 invaderte den spanske conquistadoren Hernan Cortes Mexico med 500 soldatar – og ein notarius. Under felttoget vart det gjennomført eit merkverdig ritual: Før Cortes gjekk til åtak på ein by, sende han fram ein mann som hadde lært ein del av aztekarspråket. Denne mannen leste opp ein proklamasjon om at all motstand ville vere nyttelaus, og at dersom blod vart spilt ville ansvaret liggje på innbyggjarane i byen. Deretter skjedde noko endå merkelegare: Notariusen fekk dokumentet, skreiv på at det var lest opp og signerte det. Etter at slaget var vunne – og slik vi kjenner historia vann Cortes alle slag – proklamerte Cortes at det erobra området var ein del av det spanske riket, og notariusen sette opp eit dokument der han bekrefta at dette hadde blitt gjort.

Vi kan gjerne undre oss over dette. Kvifor tok Cortes på seg kostnadene med å fø og utstyre ein ekstra, ikkje-stridande mann, i tillegg til dei 500 soldatane? Svaret finn vi i romarretten: Her har notarius ein funksjon som den instansen som kan bekrefte at noko

verkeleg har skjedd. Eit dokument sett opp av notarius har beviskraft. Cortes' notarius hadde altså som oppgåve å skape rettskraftig dokumentasjon av erobringane i Mexico, på eigne og den spanske kongen sine vegner. Cortes' notarius skulle skape arkiv.

Hernan Cortes

rd?

Historia om Cortes' notarius kan fortelje oss ein heil del om dei eigenskapane arkiv kan ha, og om kor viktige dei kan vere. For Cortes er det openbart at arkivdokumentet sin bevisfunksjon var sentral. Så la oss sjå på denne først.

ARKIV SOM DOKUMENTASJON

Bevisfunksjonen – det å kunne dokumentere bestemte forhold – er ein av dei grunnleggjande funksjonane til arkivet. Det er faktisk sannsynleg at det historiske opphavet til arkivet nettopp var behovet for dokumentasjon. Dei første skriftlege dokumenta vi kjenner til – dei sumeriske leirtavlene – er for det meste arkivdokument, som inneheld informasjon om t.d. eigendomsrett til jord og kveg, eller lister over produksjon og handelsvarer. Det er faktisk ein som tyder på at den sumeriske skrifta vart utvikla for å kunne arkivere, dvs. overføre informasjon frå individuelle eller kollektive minne til ein ytre informasjonsberar for å skape uavhengig dokumentasjon.

Arkivdokument kan ha bevisfunksjon når dei framstår som autentiske, dvs. ekte og uendra over tid. Men korleis kan vi vite at det dokumentet vi har i handa verkeleg er det som vart laga t.d. 14.10.1887? Og korleis kan vi vite at den saksmappa som ligg på kontorpulten er komplett og at ingen utru tenarar har bytt ut eller lagt til eit dokument? Problemet med forfalskingar er sannsynlegvis like gammalt som sjølve arkivet. Her til lands kjenner vi til at kong Sverre vart skulda for å ha forfalske eit brev frå pave Coelestin III. Og forfalskingar av pavelege og kongelige dokument var eit utbreidd problem i middelalderen, så stort at det vart etablert ein eigen vitenskap – di-

plomatikken – som utvikla metodar for å identifisere autentiske dokument og avsløre dei falske. Desse metodane fokuserte på å undersøke enkeltdokument, t.d. skrifttype, underskrift, segl, materialtype og bretteinga av dokument.

Fra Schøyensamlinga, Nasjonalbiblioteket

Den moderne arkivistikken har utvikla andre metodar for å kontrollere autentisitet. Utgangpunktet her er at eit arkivdokument er samansett at tre element: innhald (tekst), struktur (utforming, "layout") og kontekst (relasjonar til andre dokument i arkivet). Når eit arkiv blir skapt, blir det etablert bestemte relasjonar mellom dei ulike dokumenta. Dersom eit inngående brev har ført til saksbehandling, vedtak og svar, vil både dokumenta og relasjonane mellom dei vanlegvis vere registrert i ein postjournal eller eit anna register. Arkivet vil på si side ha ei administrativ forankring i ein gitt organisasjon – t.d. ein kommune. Når vi skal kontrollere om eit dokument er autentisk må vi derfor undersøkje om det er registrert og behandla i denne kommunen og kva relasjonar det har til andre dokument i arkivet. For at slik kontroll skal

vere muleg, er det nødvendig at arkivet er bevart (og beskrive) slik det vart skapt. Proveniensprinsippet vart utvikla på slutten av 1800-talet med nettopp dette formålet: For å ta vare på arkivet sin autentisitet er det nødvendig å bevare eit arkiv som ei separat eining og i sin opphavlege orden, med andre ord: bevare både enkeltdokumenta og relasjonane mellom dei.

I vår elektroniske verden blir dette ikkje mindre viktig. Mens dokumenta sitt innhald, struktur og kontekst i den analoge verda var festa til papiret, vil dette i eit elektronisk arkiv vere lagra som metadata i systemet. Dette er metadata som a) oversetter dei digitale dataene som er lagra til lesbar tekst på dataskjermen, b) held orden på strukturen i dokumenta (t.d. avsnitt, innrykk, uthevingar og understrekingar) og c) tar vare på den arkivmessige konteksten mellom dokumenta. Dersom eit elektronisk system skal ha *arkivkvalitet*, må elektroniske dokument framstå uendra og i sin opphavlege kontekst *over tid*. Eit elektronisk dokument utan kontekstinformasjon vil ikkje vere eit arkivdokument – det vil vere utan autentisitet, utan rettskraft, det vil ikkje vere bekrefta av notarius.

Vi kan altså slå fast eit første vilkår for at arkiva skal kunne vere ein garanti for rettferd: *Dei må vere skapt og bli bevart på ein måte som gjer det mulig for dokumenta å framstå som autentiske og uendra over tid, dvs med innhald, struktur og kontekst intakt. Når det gjeld elektroniske arkiv må dette kunne skje på tvers av elektroniske systemgenerasjonar og gjennom utallige konverteringar.*

NÅR ARKIVA TEIER

Historia om Cortes' notarius kan også vere eit utgangspunkt for å sjå nærare på andre eigenskapar ved arkiva. Det blir av og til sagt at arkiva gjenspeilar samfunnet. Stemmer dette? Ikkje om vi oppfattar utsagnet bokstavig. Arkiva gir ikkje noko fullstendig eller balansert bilde av samfunnet. Vi kan heller seie at arkiva viser samfunnet slik det blir oppfatta av arkivskaparane, farga av arkivskaparane sine formål og prioriteringar. Cortes hadde med seg sin notarius for å dokumentere erobringane. Han skulle bekrefte sigerherren – Cortes – sin versjon av historia om felttoget i Mexico. Aztekarane sin versjon vart ikkje fortalt.

Slik vil det vere i mange arkiv, også i offentlege arkiv her i landet. Av og til teier arkiva, og når dette skjer kan det få store konsekvensar for enkeltmennesket. Vi som jobbar i statleg og kommunal forvaltning i dag har kanskje lett for å gløyme at dagens regime med offentlegheitslov, forvaltningsliv, personopplysningslov, partsinnsyn og informasjonsplikt berre er knapt tretti år gammalt. Arkiv som vart skapt så seint som midt på 1960-talet bygde på andre føresetnader enn dei arkiva vi skaper i dag, og dei kan difor teie der dagens arkiv talar.

Dette problemet blir aktualisert i stortingsmelding nr 44/03-04 som vart lagt fram i juli i år. Denne foreslår m.a. ei eiga erstatningsordning for krigsbarn som har lidd "særleg lidelse, tap eller urimelighet" på grunn av overgrep og mobbing frå nærmiljøet, på skulen eller i møte med offentlege myndigheiter. Ordninga er utforma slik at storleiken på erstatningane blir gjort avhengige av om overgrepa kan dokumenterast. Dokumenterte overgrep kan gi grunnlag for erstatningar opp til kr. 200.000. Men meldinga foreslår også ei erstatningsordning når overgrep ikkje kan dokumenterast. Det blir rekna med at det van-

legvis ikkje vil finnast dokumentasjon av mobbing på skule, i lokalmiljøet o.l. – men det kan likevel bli gitt ei mindre erstatning – inntil 20.000 – basert på truverdige eigenenerklæringar (evt bekrefta av personar som kan ha kjent til forholda).

Organisasjonane til krigsbarna har reagert negativt på at stortingsmeldinga stiller krav til dokumentasjon. Dei hevdar at det ikkje kan krevjast dokumentasjon, fordi det vil vere tilfeldig om denne kan finnast. To av organisasjonane har i staden foreslått ei ordning der den "enkeltes historie legges til grunn" utan noko krav til dokumentasjon. Den tredje organisasjonen foreslår – med ei likande grunngeving – ei kollektiv erstatningsordning som skal omfatte alle krigsbarn.

Regjeringa og krigsbarnorganisasjonane er ueinige om grunnlaget for erstatningsordningane, men dei er einige om ein ting: at dokumentasjonen av krigsbarna sin oppvekst er mangelfull. Årsakene til dette er mange og samansette: På den eine sida har vi samfunnet si sterkt negative haldning til krigsbarna det første tiåret etter krigen. På den andre sida kan det vel vere rett å seie at samfunnet på den tida hadde eit anna syn på barn sine rettar og omsorgsbehov generelt enn det vi har i dag, der fenomen som mobbing o.l. ikkje vart sett på som spesielle problem, og der tenester vi i dag reknar som sjølvsaagte mangla. I tillegg fanst det eit anna forvaltningsregime som m.a. ikkje gav enkeltmenneska den kontrollmuligheita som partsinnsynet gir i dag. Dette hadde to viktige konsekvensar: Mange som hadde behov for hjelp fall utanfor det hjelpeapparatet som faktisk eksisterte – og når dei vart tatt hand om av hjelpeapparatet vart dette gjerne dokumentert på ein måte som vi i dag oppfattar som mangelfull, eller ikkje dokumentert i det heile tatt. Dette har ført til at arkiva teier om det vi i dag oppfattar som viktige forhold.

Dagens forvaltningsregime gir som sagt samfunnsborgarane ein grunnleggjande demokratisk rett til å kunne kontrollere forvaltninga og dermed arkiva. Forvaltninga er på si side pliktige til å kontrollere at arkiverte opplysningar om enkeltpersonar er korrekte, komplette og relevante for saka. Dette regelverket legg faktisk eit grunnlag for at arkiva kan bli ein garanti for rettferd – dersom det blir etterlevd.

Vi kan dermed formulere eit vilkår nr. 2 for at arkiva skal kunne vere ein garanti for rettferd: *Vi må sørge for at den vi arkiverer opplysningar om, får bruke retten til partsinnsyn til å kontrollere at dei opplysningane som er arkivert er korrekte og utfyllande. Samtidig må dagens arkivarar også ha kunnskap om tidlegare tiders forvaltningspraksis, slik at dei veit når arkiva talar og når dei teier.*

“QUED NON
EST IN
ACTIS –
NON EST IN
MUNDO”

NÅR ARKIVA ER BORTE

Av og til teier arkiva – og av og til har dei blitt borte. Som mange vil kjenne til, har Bergen kommune etablert ei erstatningsordning for folk som har opplevd overgrep eller omsorgssvikt under opphald på barneheimar i perioden 1953–90. I denne prosessen er

arkivinstitusjonane i Bergen sterkt involvert med å finne fram dokumentasjon. Det har vist seg at arkivmateriale frå fleire av barneheimane ikkje finst. Det kan vere fleire grunnar til dette. Vi kan – som sagt ovanfor – ikkje vite kva som i utgangspunktet har blitt arkivert. Men det er samtidig sannsynleg at mykje materiale har blitt øydelagt. Det er nok ulike grunnar til dette – mykje har nok forsvunne fordi det ikkje har eksistert noko apparat for å ta vare på materialet, men materiale kan ha blitt øydelagt bevisst.

Kvifor blir arkiv av og til øydelagt? Er det fordi at nokon vil skjule sine spor? I nokre tilfelle er det nok slik. Men eg vil tru at det i dei fleste tilfelle heller er eit uttrykk for eit ønske om å beskytte dei som er registrert i desse arkiva. Då eg i min gamle jobb i 1990 var på besøk i ein av dei mindre kommunane i Hordaland, vart eg fortalt av sosialsjefen at han eigenhendig hadde brent alle dei avslutta barnevernsmappene i arkivet. "Den elendigheita skal vi berre gløyme," sa han. Og eg trur at mange har tenkt som han. For å ta eit eksempel: I meir enn 1/3 av kommunane i Hordaland manglar ein eller fleire av forhandlingsprotokollane til fattigstyret. Når det gjeld dei andre seriane i desse arkiva, særleg korrespondansen og understøttelsesprotokollane, er dei i endå mindre grad bevart. Eg vil tru at ein viktig grunn til dette er at materiale bevisst har blitt øydelagt for å beskytte klientane – og slekta deira – sitt namn og omdømme. Dei som har gjort dette har gjerne handla i beste meining, slik som Datatilsynet gjorde då dei i 1981 påbaud sletting av klientmapper i sosialtenesta, barnevernstenesta og PPT etter ti år. Men slik øydelegging av arkiv er – uansett motiv – ei undergraving av rettstryggleiken.

Konsekvensane kan vere svært så alvorlege for dei som får behov for dokumentasjon – og blitt møtt med tomme mapper. "Qued non est in actis – non est in mundo," sa dei gamle romarane:

Den som ikkje finst i arkivdokumenta, eksisterer ikkje.

Når slike ting har skjedd i kommunal sektor, er det truleg at ein del av årsaka er at det har mangla organisatoriske strukturar for å bevare arkiv på ein sikker og profesjonell måte. Alternativet med å øydeleggje materiale kan for enkelte ha syntest betre enn å la det stå utan tilsyn i eit fjernmagasin i ein kjellar i kommunehuset. Etableringa av kommunale arkivinstitusjonar med fagleg kompetanse og system for mottak og behandling av avslutta arkiv, har endra desse føresetnadene i fleirtalet av norske kommunar. Men det er framleis svært mange kommunar som står utan ei tilfredsstillande depotordning for arkiva sine.

Bevaring av arkiv handlar om meir enn å flytte arkiva til ein trygg plass. Bevaring er også å dokumentere og vedlikehalde arkiv som er skapt gjennom fleire hundreår med skiftande teknologiske, administrative og rettslege føresetnader, og gjere dette på ein slik måte at dei er tilgjengelege og framstår som autentiske og forstålege til ei kvar tid. Arkivbevaring er eit vitskapleg arbeid som ikkje bør overlatast til amatørar. Konsekvensane

av dårleg arbeid og uforstand kan vere for alvorlege til det.

Vi kan dermed formulere vilkår nr. 3: *Arkiva må bevarast av profesjonelle arkivinstitusjonar som kan sikre at materialet er tilgjengeleg for all framtid.*

DEN TENANDE ARKIVAREN

Arkivaren fungerer som mellomledd mellom den som spør etter opplysningar og arkivet der dokumenta finst. Ho står faktisk i ein maktposisjon i forhold til spørjaren, fordi ho kontrollerer tilgangen til informasjonen han ønskjer å få innsyn i. Ho veit vanlegvis meir om kor dokumentasjonen kan finnast enn det spørjaren gjer, ho veit om han kanskje kan få betre svar hos andre arkivinstitusjonar, og ho kan til ein viss grad velje kor mykje av si tid og sin kunnskap ho vil dele med han.

Korleis opptre vi i møte med folk som spør etter dokumentasjon av det dei meiner er urett og overgrep når vi veit at arkiva kanskje kan vere mangelfulle? I slike tilfelle finst det vel to val: Arkivaren kan behandle forespørselen på formelt korrekt vis utan å yte noko ekstra, dvs. undersøke om det finst

illustrasjonsfoto

Foto: Tore Vøien

noko dokumentasjon i det aktuelle arkivet og svare på det. Alternativt går det an å gå eit steg vidare og undersøke kva som kan finnast i andre arkiv eller i andre arkivinstitusjonar, snu kvar stein for å leite etter dokumentasjon. Dette vil krevje både tid og krefter og kan gå ut over andre arbeidsoppgåver. Kva er rett å gjere?

I ABM-meldinga vart det framheva at eit sentralt mål for arkiv, bibliotek og museum skal vere å gi enkeltmenneska like rettar til informasjon og kunnskapskjelder og bidra til at einskildindivida like høve til å utvikla seg som aktive samfunnsdeltakarar og delta i eit levande demokrati. Kva betyr det å gi lik rett til informasjon? Faktisk

dreier dette seg om å utvikle ulike og differensierte tenester for folk med ulike føresetnader for å bruke arkiv. Menneske med lite eller ingen kunnskap om kva som kan finnast i arkiva har behov for å få meir informasjon og rettleiing enn ein dreven arkivbrukar. Dei kan også ha bruk for hjelp til å forstå innhaldet i dokumenta. Og det er ofte slik at dei som mest behov for dokumentasjon frå arkiva, også har behov for mest assistanse frå arkivaren.

Dersom arkiva skal fremje sosial inkludering er det nødvendig å ta tak i desse utfordringane. Eksistensen av og tilgangen til arkiv er eit av grunnelementa i eit demokratisk samfunn. Arkiva kan gi viktige bidrag til rettferd.

Vilkåra er at arkivdokumenta er autentiske, at arkiva ikkje teier om bestemte forhold, og at arkiva blir bevart. Men kanskje det viktigaste vilkåret er det eg vil avslutte med:

Arkivarane må arbeide for å demokratisere arkiva, og utvikle tenester og service som kan gi menneska tilgang til den dokumentasjonen dei treng ut frå sine eigne føresetnader.

Pantebøkene som kilde til gårdshistorien

Greta Hysvær

Dette er en oppgave levert ved Høyskolen i Oslo., avd. journalistikk, bibliotek og informasjonsfag høsten 2003, i faget lokalhistorie. Stoffet er tenkt brukt som en brosjyre eller liknende, for å fortelle slektsgranskere og andre interesserte om pantebøkene og matriklene som kilder, hvor disse finnes og hvordan de kan brukes. Greta har tatt utgangspunkt i sin egen slektsforskning..

Greta Hysvær er mangeårig medlem i DIS-Norge, nylig fagutdannet bibliotekar som har mye erfaring fra egen slektsforskning å dele med andre

Foto: Greta Hysvær

HVORFOR ER PANTEBØKENE EN INTERESSANT KILDE FOR SLEKTSGRANSKERE?

Som bibliotekar er en av mine viktigste oppgaver formidling. Her vil jeg prøve å formidle til slektsgranskere hvor viktig det er å bruke flere kilder. Kirkebøker og folketellinger er greit å starte med, men for å få mer "kjøtt på beinet" må vi bruke flere kilder. Jeg mener at pantebøkene er en god kilde for å kartlegge en gårdshistorie, og ettersom folk var mer bofaste før får vi slekthistorie også gjennom pantebøkene. Fordi panteregistrene ble ført etter matrikelnummer er det naturlig å si litt om matriklene også. Til slutt vil jeg med et eksempel vise hva en kan finne i pantebøkene. Alle bibliotek

med lokalsamlinger bør ha tilgang på mikrofilmer over pantebøkene for sitt distrikt, i den grad de finnes. Et eksempel av de trykte matriklene bør også finnes i en slik samling. Det ble gjort et utkast til en matrikel i 1950 som finnes på Dokumentasjonsprosjektets hjemmesider, denne synes jeg også det bør gjøres oppmerksom på hvis en bare husker at den aldri ble slutført og derfor ikke er uten feil.

HVA ER EN PANTEBOK?

Pantebøkene hører til tilleggsildene, i motsetning til kirkebøker og folketellinger som er hovedkilder. Bøkene inneholder tinglysningen av dokumenter foretatt for at de skulle være rettsgyldig og allment tilgjengelig (Stoa 1992 s. 128).

Det kan være lett å ta feil av tingbøker og pantebøker, og det er ikke så rart, fordi tingbøkene er opprinnelsen til pantebøkene. Tingboken ble også kalt justisprotokoll, den ble ført av sorenskriveren på bygdetinget og av byskriveren på bytinget. Her finner vi rettssaker og dommer og opplysninger om alt som gikk for seg på tinget (Stoa 1992 s. 103).

Tingbøkene endret seg over tid og fra slutten av 1600-tallet ble det behov for å føre egne protokoller for tinglyste avtaler. Eksempler på slike avtaler som omhandler fast eiendom er skjøter, pantebrev, gavebrev og makeskifte. Det ble gjort korte notater i tingboken om det tinglyste dokumentet, men i

panteboken ble hele dokumentet avskrevet, originalen ble så levert tilbake til eieren med påskrift om når og hvor det var tinglyst. Det finnes pantebøker for hele landet, men det er dessverre mange serier som har store hull. Grunnen til det er de samme som ved tap av andre kilder, dårlige oppbevaring, brann, vannskader, slurv og annen menneskelig svikt.

Tinglysningsarkivene med pantebøker og panteregistre finnes i sorenskriver- og byfogd/byskriverarkivene i statsarkivene. Noen er mikrofilmet frem til midten av 1800-tallet, men det varierer sterkt for de ulike sorenskriverier.

I 1935 fikk vi en lov om tinglysning som forutsatte at det til hver fast eiendom i domssognet skulle høre et aktomslag hvor man skulle samle gjenparter av alle dokumenter tinglyst på vedkommende eiendom. Dette ble ikke gjennomført, dokumentene samles i pantebokspærmer for hele embetsdistriktet og er i to rekker, en skjøtebok som har varig betydning og en pantebok for de dokumenter som bare har tidsbegrenset betydning (Store norske 1987 b. 10 s. 637).

HVA FINNER VI I PANTEBØKENE?

I pantebøkene ser vi hvem som var gårdens eier og hvem som var brukere på selvstendige gårder og gårdsbruk. Alle skjøter ble tinglyst så vi kan følge eierrekken for eiendommen i hvert fall i 200 år. For de gårdene som ikke var selveide kan vi finne byg-

selsedler eller festekontrakter inngått mellom eier og leilending. Ettersom også ektefellene ble nevnt i slike kontrakter er de en fin kilde til slektsgransking. Hjemmelsdokumenter er en god hjelp i å identifisere nye eiere eller leilendinger på en gård fordi folk gjerne brukte gårdsnavnet som "etternavn" og når de kom til en ny gård brukte de ennå det gamle slik at det var det som ble skrevet inn i pantebøkene.

Avkallsbrev er også nyttig for slektsgranskere, det var en slags kvittering fra arving til vergen når arven ble overlevert ved oppnådd myndighetsalder. I de sognene hvor kirkebøkene er mangelfulle skal en være spesielt oppmerksom på denne kilden.

Husmannskontrakter er et annet dokument som egentlig skulle tinglyses, men det ble ikke alltid gjort, det var kanskje et økonomisk spørsmål. Det kostet å få dokument tinglyst, da som nå. Men hvis de ble tinglyst ble disse

kontraktene innskrevet på den gården hvor husmannsplassen hørte til under. På 1700-tallet var det ikke mange tinglyste husmannskontrakter, men utover på 1800-tallet finner vi mange. Slike kontrakter kan gi opplysninger om slektskap mellom gårdbruker og husmann, og de forteller mye om sosiale og økonomiske ulikheter på den norske landsbygda.

Nevnes må også føderådskontraktene, eller kårkontraktene som de også kalles. Disse finnes tinglyst helt tilbake til 1600-tallet og gir gode slektskapsopplysninger. Normalt var det "gamlefolket på gården" som overløt gården eller styringa av gården til eldste sønn mot avtale om kår (Imsen). I kontraktene nevnes gjerne andre også, umyndige barn av føderådsfolket for eksempel, som den nye eieren skal ha økonomisk ansvar for.

Dokumentene ble ført inn kronologisk etter tinglysningsdato, men heldigvis

finnes det også registre av forskjellig slag, ellers ville det være vanskelig å finne noe. Registerne kan være alfabetisk på fornavn til de personene som er omtalt i dokumentet eller de kan være sortert på gårdsnavnet. I 1738 ble det bestemt at registret skulle være et såkalt realpanterregister, det skulle henvises til alle dokumenter som gjaldt fast eiendom. Hensikten var å lage egne eiendomsregistre som skulle dekke flere pantebøker, derfor er det viktig å gå igjennom alle registerne for å få med hele gårdshistorien.

I 1845 fikk vi en lov om pantestell og etter det ble panteregistrene ført på skjemaer. Et blad for hver eiendom, slik grunnboka fremdeles er. Eiendommene er ført opp etter gårds- og bruksnummer, før brukte de matrikelnummer.

MATRIKLENE

En matrikkel er en oversikt over jord-eiendom, hvem som eier den og hvor

mye den er verdt. I de eldste matriklene får vi også opplysninger om husdyrhold, avlinger, skogbruk, sagbruk, fiskerett osv. Slike opplysninger sier oss mye om sosiale og materielle forhold for våre aner.

Det finnes matrikkel fra 1661 med en revisjon i 1665, disse er stort sett mikrofilmet mens originalene er i Rentekammerets realistisk ordnet avdeling i Riksarkivet. Disse dokumentene inneholder opplysninger om brukernavn, men av og til mangler eiers navn, opplysninger om skog, fiske og seterrett er ujevnt registrert og både gammel og ny skyld er tatt med. Ny skyld er regnet om til mel, smør eller fisk. Det er greit å være forberedt på at disse dokumentene er vanskelig tilgjengelige fordi skriften er av en veldig smal type som gjør bokstavene vanskelig å skille fra hverandre.

Bakgrunnen for disse oversiktene var altså at eiendomsretten var knyttet til skyld. Denne var i utgangspunktet leieavgift som etter hvert ble en fast målestokk for all grunneiendom ved skattlegging. I 1723 var det på tide med ny regulering og denne gangen skulle skylda regnes om til hartkorn, dvs. hvete eller rug. Denne matrikkel er mye mer brukervennlig for oss ettersom den er ført i faste rubrikker, men vi må til matrikuleringsprotokollen for å finne navnet på oppsitterne. Inndelingen er etter fogderiene og kilden finnes i Riksarkivet.

Matriklene for 1838, 1886 og 1904 er trykt og utgitt i bøker. I 1838 innføres det matrikelnumre og løpenummer og i hvert tinglag ble det valgt ut en "normalgård". Denne fikk et sammenligningstall som de andre gårdene ble sett i forhold til. For normalgårdene ble det laget en detaljert regnskapsoppstilling for ett år, mens opplysningene om de andre gårdene er mer sparsomme (Imsen s. 282). Hvis en vil ha flere opplysninger enn gårdens navn, eier, skyld og underbruk kan en gå i forarbeidene

i Hovedmatrikuleringskommisjonens arkiv i Riksarkivet. Der vil en finne opplysninger om utsæd, husdyrhold og lignende. Matriklene for 1838 og 1886 utfyller hverandre fordi den første viser både gammelt og nytt matrikelnummer og den siste viser både matrikelnummeret og det nye gårdsnummeret (Stoa 1992 s. 126).

For Finnmark finnes det ingen matrikel fordi skatt ikke ble utlignet på jord. Staten oppfattet seg dessuten som grunneier allerede fra 1700-tallet. I 1775 ble en slags skyldsetting innført og enheten var da kyr à 8 sauer, og på det grunnlaget ble det fastsatt en årlig leie av jorden (Imsen s. 283).

EKSEMPEL

Grunnet til at jeg kom borti pantebøkene var at jeg ville forfølge en historie

som min far gikk og grunnet på. Min farfar kom til Honningsvåg i Finnmark fra Vega på Helgelandskysten ca. 1914. Spørsmålet var hvorfor han aldri dro tilbake til Vega for å besøke familien. Dette sammen med noen "halvkvede viser" om et båtkjøp, konkurs og det faktum at han ikke ville ha noe med banker å gjøre var til sammen noe av et mysterium for min far.

I min gransking av slekta fant jeg også ut at han hadde fått en sønn utenfor ekteskap, født i 1908 i Brønnøy. Selvfølgelig kunne det være grunnen til at han ikke ville møte sine foreldre igjen, men at han ikke ville besøke lillebroren av den grunn, var lite trolig. Det måtte være noe med båten og lånet, så jeg satte meg ned med tinglysningregistrene på Statsarkivet i Trondheim for å lete etter alle saker som hadde med

Testamentet, scannet fra original ved Statsarkivet i Trondheim.

Frå
Lensmanden i Vega.

Rang i Stigland den 20/8 1915
207 1/2

gård nr. 31, bruksnummer 3 Nordøy å
gjøre.

Og jeg fikk lønn for strevet, den følelsen av kontakt med fortida jeg fikk der og da skal jeg aldri glemme. Jeg fant at min oldefar hadde hjulpet min farfar med penger til kjøp av motorskøyta "Vega" med pant i gården, og at dette lånet ble misligholdt våren 1911. Jeg fant også min oldefars testamente, han døde på høsten i 1911, og jeg fant en kontrakt inngått mellom min farfar og hans lillebror, hvor farfar frasa seg arveretten til gården. I kontrakten lå det også et brev min farfar skrev til sin bror i sakens anledning. Det hører med til historien at lånet ble gjort opp med Vega Sparebank i 1919. Det var virkelig et stort øyeblikk å sitte der på arkivet med testamentet og originalbrevet i hånden å føle nærhet med en oldefar og farfar jeg aldri har kjent.

Hvorfor farfar ikke greide å betale avdragene vet vi fremdeles ikke, kanskje var det dårlig vinterfiske det året, men vi forstår i hvert fall litt mer av hans aversjon mot banker. Det som er synd er at han var så skamfull at han aldri mer fikk hilst på sin lillebror som han, ifølge min far, bestandig snakket så varmt om.

Den underskrevne i Stige Stigland
for Nils Johan
li ære og minne av Johann Eilertsen Sparr
forlønnet hermed be. den underskrevne i skatte skatte
skatte de disse brøt på vundammen Sparr
av 1911, den 3 skatte my 2/6 i 1911 konglag.
Jeg kjenner det vedlagte kontrakt mellom den
den. kjenner mangler utbetaling ved den for
Emil Eilertsen underskrift på kontrakten;
men vedlagte brev på konglag 2. 11/9-12
de Johann Eilertsen for Emil Eilertsen
giver i at betalingen kjenner, at det er
den mangler, at det skal ordnes således, at
børre for skatte sammen på vundammen
of at han har underskriftet kontrakten.
Jeg er personlig sikker på Emil. underskrift, de
for konglag kjenner underskrift.
Det dekning av utbetalingen vedlagte 53.2
i kontrakt etter ordren
Beregning:
Skoning for skatte - kr. 5.00
Stempel-papir m 13 - 3.00
Svulogning + porto - 12.20 = kr. 53.20

Over: Kontrakten, scannet fra original ved
Statsarkivet i Trondheim.
Venstre: Emil Hysvær 1878 - 1958. Tegning i
familiens eie.

<http://www.dokpro.uio.no/cgi-bin/stad/matr50>

Med denne oppgaven håper jeg å ha inspirert noen flere til å bruke pantebøkene for å finne biter til sin slektshistorie. Vi ser at alt som omhandler gården også handler om de menneskene som bodde på gården, og ettersom folk var mer bofaste før kan slektsgranskere følge flere slektsledd gjennom en gårds historie.

Imsen, Steinar (1999). Norsk historisk leksikon : kultur og samfunn ca. 1500- ca. 1800 / Steinar Imsen og Harald Winge. – 2. utg. – Oslo : Cappelen. – 519 s. ISBN 82-456-0552-2

Stoa, Nils Johan (1992). Våre røtter : håndbok i slektsgransking for nybegynnere og viderekomne / Nils Johan Stoa og Per-Øivind Sandberg. – Oslo : Cappelen. – 165 s. ISBN 82-02-12827-7

LITTERATUR:
Dokumentasjonsprosjektet. (2000, februar 14). Matrikkelutkastet av 1950. Lokalisert 02.12.2003 på Verdensveven:

Store norske dvs.: Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon. – 2. utg. – Oslo : Kunnskapsforl.

Svar til Nils M. Nilsen om alternative programmer for Microsoft

Av Liv Marit Haakenstad

Jeg vet at det finnes mange alternativer til Microsoft sine programmer. Min begrunnelse for å starte denne artikkelserien med utgangspunkt i nettopp Microsoft sine programmer, er at dette

er i første rekke beregnet på de som har kjøpt en PC og vil komme i gang med å bruke denne. En PC vil ikke komme ferdig med operativsystem fra Linux eller andre alternative systemer, men med Windows og en del programpakker fra Microsoft. Jeg fortsetter derfor artik-

kelserien med dette utgangspunktet. Det jeg skriver er også basert på tilbakemeldinger fra DIS-kontoret og andre arbeidsutvalg som ser hvilke behov medlemmene har når det gjelder det datafaglige stoffet.

Slektsdataprogrammet TMG - The Master Genealogist

På topp i DIS-Norges tester!

Bokmål og nynorsk på skjermen og i alle utskrifter.

Full brukerstyring av vindusoppsett (som her med fire vinduer åpne) og alle 32 standardrapporter.

Direkte utskrift til Word, PDF, HTML. Norske tidstavler, vindusoppsett og øvingsdatasett følger med.

Spesialpris for DIS-medlemmer: kr 445,- (nedlastet). Norsk brukerhåndbok, 450 A4-sider: kr 295+frakt.

Norsk leverandør: Haugodegård tha.no, Parkvegen 16, 2319 Hamar

Last ned fullversjon (30 dager) fra www.tha.no tha@tha.no tlf. 97105652

Annonse

Skjermoppløsningen

Store skjermer, små skjermer, høy oppløsning, lav oppløsning, antall farger - ja til og med millioner av farger... Der et nok av spørsmålstegn en nybegynner kan stille seg når en prøver å gjøre seg kjent med det viktigste av alt for å få et godt brukergrensesnitt, nemlig riktig oppsett av skjermen. Her gir Liv Marit en lettfattelig innføring i grunnleggende Windows-kunnskap.

Dersom du har barn i huset som bruker PC-en til spill, har du sikkert sett at bildet endrer seg når spillet starter. Det er spillet som endrer det vi kaller skjermoppløsningen, altså skarpheten i bildet. Det er to faktorer som bestemmer hva slags oppløsning du kan få på skjermen din – kvaliteten på selve skjermen og hvor godt skjermkortet som sitter i PC-en er. Vanligvis bør oppløsningen være høy, men den kan også bli så høy at det ikke lar seg gjøre å lese det som står på skjermen. Oppløsningen 1024 x 768 piksler er en ganske vanlig oppløsning å bruke i dag. Dersom du bruker programmet GEDtreff må du bruke minst denne skjermoppløsningen for å få brukt programmet fullt ut. Skal du ha en god arbeidsskjem, bør du ha en med litt størrelse på. En vanlig 19 eller 21 tommer skjerm, vil gi deg et godt bilde å arbeide ut fra.

HVORDAN KAN DU STILLE SKJERMOPPLØSNINGEN?

Du kan enten velge Start, Kontrollpanel og dobbeltklikke ikonet for Skjerm, eller du kan høyreklikke på et tomt sted på Skrivebordet ditt og velge Egenskaper. Når du skal endre skjermoppløsningen går du til fanen Innstillinger. Der kan du regulere skjermoppløsningen etter eget ønske, avhengig av kvaliteten på skjermen din. Du kan også velge Avansert og endre størrelsen på fontene (skriftstørrelse på skjer-

men). Prøv deg frem og se hva som passer for deg og ditt bruk.

Egenskaper for skjerm med fanene Temaer, Skrivebord, Skjermbeskytter, Utseende og Innstillinger. Under gli-debryteren Skjermoppløsning kan du regulerer oppløsningen din.

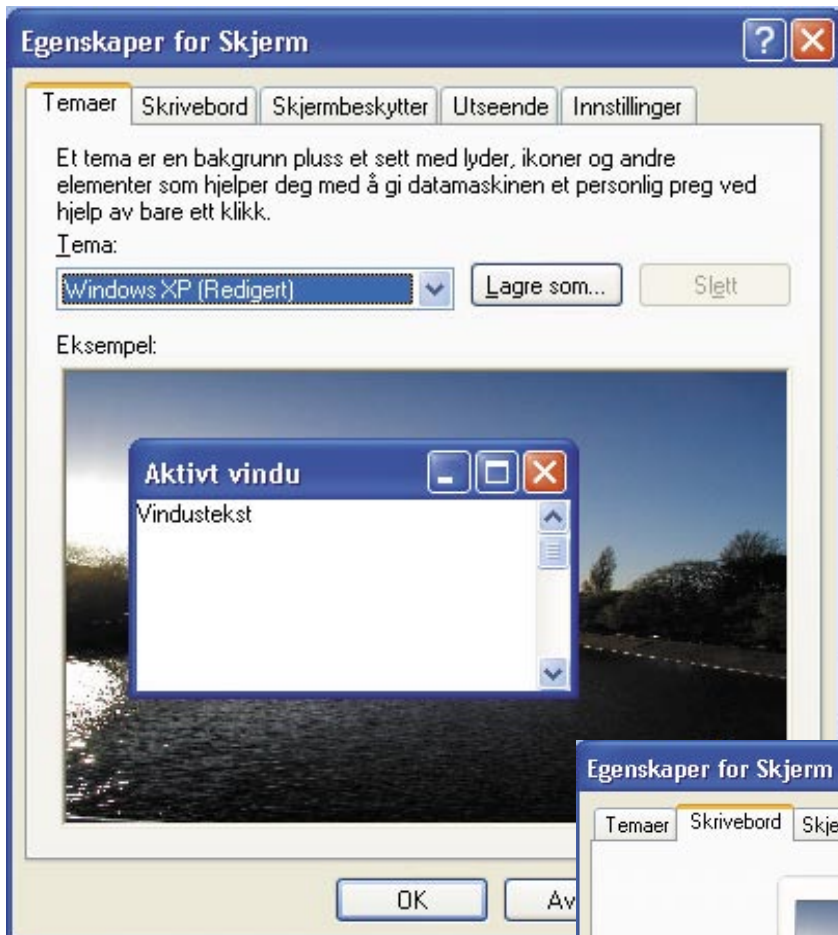
TEMAER

Det er ikke bare skjermoppløsningen du kan justere under Egenskaper for skjerm. Du kan også velge ulike Temaer. Dette vil endre bakgrunnen på Skrivebordet ditt, ikoner, lyder

tema: data

i Windows (XP)

Ett eksempel på et tema med eget bilde som bakgrunn på Skrivebordet.

og pekere. Det finnes flere temaer å få kjøpt gjennom noe som kalles Windows Pluss!-pakken.

SKRIVEBORD

Du kan selv velge hvilket bilde du vil ha på skrivebordet ditt. Det finnes en del bilder som du kan velge under fanen Skrivebord, men du kan også legge til ditt eget bilde fra et digitalt kamera eller et skannet bilde.

SKJERMBESKYTTER

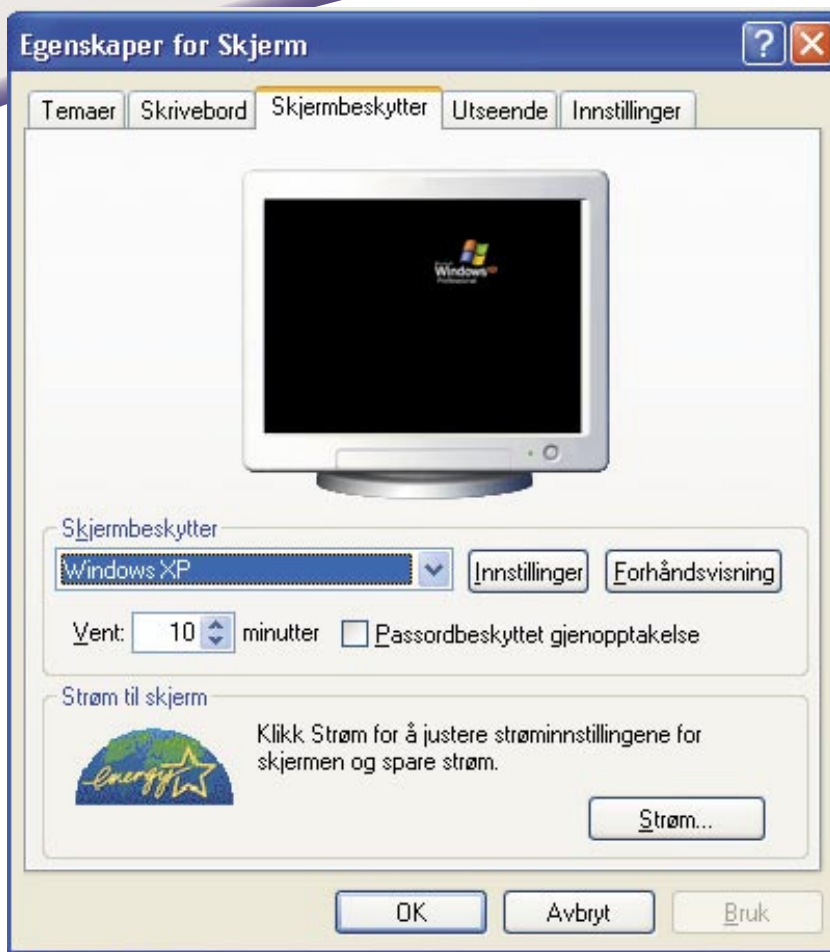
En skjermbeskytter er ett bilde som vises etter en viss tid når PC-en ikke er i bruk. Dette var opprinnelig brukt for at

ULIKE SKJERMOPPLØSNINGER FOR PC

- 640 x 480 piksler
- 800 x 600 piksler
- 1024 x 768 piksler
- 1152 x 864 piksler
- 1280 x 960 piksler
- 1280 x 1024 piksler
- 1600 x 1200 piksler
- 1600 x 1280 piksler
- 1792 x 1344 piksler
- 1800 x 1440 piksler
- 1856 x 1392 piksler
- 1920 x 1440 piksler
- 2048 x 1536 piksler

Her kan du velge dine egne bilder som bakgrunn på Skrivebordet. Plasseringen kan være Midtstilt, Side ved Side eller Strukket. Du kan også velge en bakgrunnsfarge. Denne er aktuell dersom du bruker et midtstilt bilde, for da vil ikke bildet dekke hele skjermen.

Oppsett for Skjermbeskyttelse i Windows.

"OUT OF RANGE"

Har du fått en melding om at skjermen er "Out of range" (Utenfor rekkevidde) eller noe lignende? Da har skjermen fått for høy oppløsning, og Windows må stilles tilbake til en lavere oppløsning. Jeg har opplevd at dette ikke lot seg gjøre i eldre versjoner av Windows, og at vi heller ikke fikk startet PC-en.

Da kan du gjøre følgende:

- Start PC-en på nytt
- Trykk F8-knappen i oppstarten
- Bla opp og ned i den menyen du får opp med piltastene
- Velg Sikkermodus og trykk Enter

Nå starter Windows med det minimum av filer som den trenger for å kjøre. Gå så inn i Egenskaper for Skjerm og sett oppløsningen så lavt at du er sikker på at PC-en starter igjen.

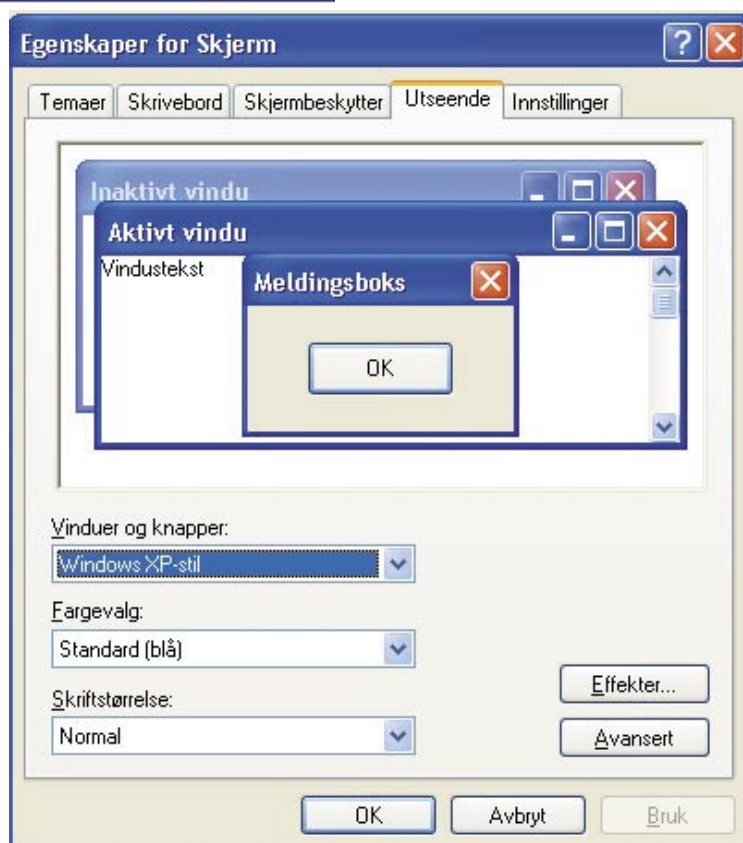
Restart PC-en og velg Egenskaper for Skjerm igjen. Sett nå PC-en tilbake til den ønskelige skjermoppløsningen.

skjermbildet ikke skulle brenne seg inn i skjermen på eldre PC-er. I dag er ikke dette en reell fare på nye skjermer. På bærbare PC-er kan du sette opp en del valg under Strøm, slik at PC-en slår seg av etter en stund og sparer på strømmen dersom den kjøres på batteriet. Det finnes mengder av skjermbeskyttere og bakgrunner for Skrivebordet på Internett. Men vurder hvor du laster ned dette fra og bruk virusbeskyttelsen til å skanne gjennom filen før installering.

UTSEENDE

Du kan også endre fargene på de ulike vinduene etter eget ønske, eller du kan bruke ferdige oppsett. Her må du bare prøve deg frem.

Under fanen Utseende kan du velge ulike fargeoppsett for vinduene i Windows.

Slektsbøker - muligheter og begrensninger i slektsprogram

Ole Bjørn Darrud
slektsprog@disnorge.no

De fleste program har mangler som gjør at personer, hendelser og informasjon du møysommelig har lagt inn utelates når familiehistorien skal skrives ut. Her presenterer Ole Bjørn hvilke muligheter de ulike programmene gir for et godt grunnlag for produksjon av en slektsbok.

Formålet med denne delen av testen er å vise hvilken valgfrihet programmet gir deg som bruker ved utvalgelse/påvirkning av informasjon når du skal lage en slektsbok. Det er ikke redigeringsmulighetene i en tekstbehandler som beskrives i denne artikkelen, men de utvalgsmuligheter slektsprogrammene gir før du overfører dataene til tekstbehandleren.

Programmene er vurdert ut fra 22 hovedkriterier, og en del underkriterier, i alt ca 60 kriterier. Det er muligheter knyttet til det å lage fortellende slektsbok som her testes. Med slekthistorie menes i denne sammenheng en rapport som med naturlig setningskonstruksjon, flytende fortelling og systematisk oppbygning knytter personer sammen og benytter standard ord og setninger.

Til slutt vises en tabell med testresultatene fra hovedkriteriene. Det er 2 program som skiller seg ut positivt. TMG og DISGEN. Det er kun 1 program som lar deg ta med alle personene i testen, CFT. Så er det 2 program som skiller seg ut i den andre enden av skalaen, Roots Magic og Family Tree Maker. De to siste

skiller seg negativt ut pga manglende norsk i rapportene. Dersom en ser bort fra "fornorsking"-s-kriteriene er det Embla som gir brukeren færrest valgmuligheter av disse programmene.

Det er ingen av programmene som tilfredstiller kravene fullt ut. Det er begrensninger i valgmuligheter med hensyn på hvilke personer/hendelser som skal inkluderes/utelates som gjør at enkelte program ikke strekker til. Følgende familierelasjoner kan tjene som eksempel på dette. Eksempelen er hentet fra testfilen til DIS-Norge.

Testen tar som utgangspunkt at alle disse personene er relevante i fortellingen om denne "storfamilien", enten det er en "etterslektsrapport" eller en "aneorientert" rapport. Både før og i dag er det å gifte seg om igjen, halvsøsken, "dine og mine barn" forhold som bør kunne inkluderes i en slektsbok. Det er ikke dermed sagt at alle skal være med til alle formål, men programmet bør gi bruker mulighet til selv å gjøre disse valgene. I forhold til eksempelet over så tar en etterslektsorientert rapport utgangspunkt i Anne Tveit og en aneorientert rapport utgangspunkt i Per Roger Oband.

De enkelte programs mangler i forhold til testkravene kommenteres her:

TMG

lager norske rapporter, gir brukeren stor frihet i hva som kan inkluderes, og gir god støtte for utskriftsformat, indeksering, setningsformat etc. TMG

har ikke forhåndsdefinert eget felt for norsk stedspreposisjon. Av andre mangler kan nevnes (etterslekt) fødselsinformasjon etc til barns inngifter (f.eks Ola Heias fødselsår/sted). Tar ikke med halvsøsken og deres giftemål i standardrapporten (eks. Anders Brekke og Oline Alexandersen), men har en ekstra merkerutine som gjør at disse også kan inkluderes.

Anetavle, tar med direkte forfedre, men utelater fødselsinformasjon etc til barns inngifter. Halvsøsken og deres giftemål utelates.

DISGEN

lager norske rapporter, gir brukeren stor frihet i hva som kan inkluderes, og gir god støtte for utskriftsformat, indeksering etc. DISGEN

har ikke eget felt for norsk stedspreposisjon. Av andre mangler kan nevnes at etterslekt utelater halvsøsken og deres giftemål. Anetavle, mangler kun inngifters andre giftemål (eks. Mathilde Aaker).

Har ikke en rapport som kan

Svein Brekke (1914 – 1990) gift 1 1935 med **Turl Saga** (1910 – 1939).

Barn 1 **Anders Brekke** (1935 -) gift 1960 med **Oline Alexandersen** (1936 -)

Svein Brekke gift 2 1940 med **Anne Tveit** (1918 – 1955).

Barn 2 **Vilbekke Brekke** (1951 -) gift 1972 med **Arne Oband** (1950 -), de hadde sønnen **Per Roger Oband** (1975 -) som er forlovet med **Guri Malla** (1970 -)

Barn 3 **Rebekka Brekke** (1953 -) gift 1975 med **Ola Hela** (1950 -). Ola hadde vært gift 1970 med **Mathilde Aaker** (1945 – 1972).

inkludere alle som har en relasjon. Kan ikke påvirke setningsstrukturen knyttet til de enkelte hendelsene. Kun dersom stedsnavnstrukturen benyttes, kan elementer av stedsnavnene utelates/inkluderes av bruker.

GENBOX
I a g e r
k u n e n g
e l s k e

rapporter, men gir brukeren stor frihet i hva som kan inkluderes, og gir god støtte for utskriftsformat, indeksering, setningsformat etc. Genbox har eget felt til norsk stedspreposisjon. Av mangler kan nevnes (etterslekt) at halvsøsken og deres giftemål utelates. Anetavle, halvsøsken og deres giftemål utelates. Har ikke rapport som inkluderer alle med en relasjon og mangler rapport som kan kombinere flere rapporttyper.

CFT
lager norske rapporter, gir brukeren relativt stor frihet i hva som kan inkluderes.

CFT er det eneste programmet som tar med alle personene i testen, både etterslekt og anetavle. CFT støtter også kravet om eget dedikert felt for norsk stedspreposisjon. CFT utelater imidlertid enkelte hendelser. Programmet mangler en rapport som kan inkludere alle som har en relasjon. Kan ikke velge hvor kildene skal vises i teksten, kun sluttnoter.

Indekseringen er noe begrenset. Bruker kan ikke velge å inkludere/ekskludere anetap/doble etterkommerlinjer og kan heller ikke velge ulike nummereringssystem. Bruker kan ikke velge bort deler av stedsnavnet. Programmet lager ikke html/internett-rapporter. Bilder lagret i programmet kommer ikke med i utskrifter.

LEGACY

lager kun engelske slektsbø-

ker, men gir brukeren stor frihet i hva som kan inkluderes, og gir god støtte for utskriftsformat, indeksering etc. Legacy har ikke forhåndsdefinert eget felt for norsk stedspreposisjon. Av mangler kan nevnes at etterslekt utelater halvsøsken og deres giftemål samt notatfelt knyttet til inngiftede personer. Anetavle, utelater søskens dåp/konfirmasjoner og søskens notater ved død, utelater søskens inngifters andre giftemål (eks. Mathile Aaker), utelater forlovelse for halvsøsken.

Rapporten "alle med relasjoner" er ikke forhåndsdefinert. Valgfrihet knyttet til kildenes plassering i teksten er noe begrenset. Bruker kan ikke velge bort deler av stedsnavnet. Kan ikke kombinere flere rapporter med gjennomgående indeksering.

PAF

lager kun engelske slektsbøker og gir brukeren noe begrenset frihet med hensyn på hva som kan inkluderes. PAF har ikke eget felt for

norsk stedspreposisjon. Av andre mangler kan nevnes at etterslekt utelater halvsøsken og andre giftemål (eks. Anders Brekke og Oline Alexandersen). Anetavle, alle personer kommer med dersom du kjøper tilleggsproduktet "Companion", mens teksten til egendefinerte hendelser utelates. Hovedproduktet PAF utelater alle unnatt direkte forfedre. Har ikke en rapport som kan inkludere alle som har en relasjon. Valgfriheten med hensyn på hvilke hendelser som kan inkluderes er noe begrenset. Du trenger "Companion" for å kunne velge hvor kildene skal presenteres. Valgfriheten med hensyn på hvor kilder skal presenteres, hvilke indekser/nummereringssystem som er tilgjengelig er noe begrenset. Stedsnavnstrukturen kan ikke påvirkes. Kan ikke kombinere flere rapporter med gjennomgående indeksering.

BK

lager norske rapporter, gir brukeren noe begrenset frihet i hva som kan inkluderes. BK har et eget felt for norsk

stedspreposisjon. Av mangler nevnes etterslekt hvor det utelates ektefellers andre giftemål og dermed også halvsøsken og deres giftemål (eks Turid Saga og Hege Knudsen), og utelater notatfelt knyttet til hendelsene.

Anetavle, alle personene i innledende eksempel tas med, men notatfelt til hendelser legges i noter som gjør rapporten tunglest, personhendelser til inngiftede personer utelates, inngiftede personers foreldre utelates. Har ikke en rapport som kan inkludere alle som har en relasjon. Setningsstrukturen kan i liten grad påvirkes. Kilder kan kun vises som noter, manglende valgfrihet med hensyn på indeks-typer, etterslektsrapport mangler mulighet til å utelukke doble slektslinjer, nummereringssystemene er noe begrenset i enkelte rapporter. Stedsnavnstrukturen kan ikke påvirkes. Programmet lager ikke html/internett-rapporter. Kan ikke kombinere flere rapporter med gjennomgående indeksering. Har kun bokmål, ikke nynorsk språkmodul.

REUNION

lager norske rapporter, men gir brukeren noe begrenset frihet med hensyn på hva som kan inkluderes.

Reunion har ikke eget felt for norsk stedspreposisjon. Etterslekt, utelater ektefellers andre giftemål og dermed også halvsøsken og deres giftemål (eks Turid Saga og Hege Knudsen).

Anetavle, utelater barns inngifter (eks. Ola Heia) og halvsøsken (eks Andreas Brekke).

Har ikke en rapport som kan inkludere alle som har en relasjon. Valgfriheten mhp hvor kilder skal presenteres, hvilke indekser/nummereringssystem som er tilgjengelig er noe begrenset.

Stedsnavnstrukturen kan ikke påvirkes. Kan ikke kombinere flere rapporter med gjennomgående indeksering. Har kun bokmål, ikke nynorsk språkmodul.

EMBLA

lager norske rapporter, men gir brukeren noe begrenset frihet med hensyn på hva som kan inkluderes. Embla har ikke eget felt for norsk stedspreposisjon. Etterslekt, rapporten er summarisk/tabellarisk/uoversiktlig. Utelater ektefellers andre giftemål og dermed også halvsøsken og deres giftemål (eks Turid Saga og Hege Knudsen).

Anetavle, rapporten er summarisk/tabellarisk/uoversiktlig. Utelater søskens og halvsøskens inngifter. Har ikke en rapport som kan inkludere alle som har en relasjon. Kan ikke påvirke hvilke hendelser som skal være med. Valgfriheten mhp hvordan indekser, nummereringssystem og kilder skal representeres i rapporten er svært begrenset. Bruker kan ikke velge å inkludere/ekskludere antetap/doble etterkommerlinjer. Stedsnavnstrukturen kan ikke påvirkes. Programmet lager ikke html/internett-rapporter. Svært begrensede muligheter til å kombinere flere rapporter med gjennomgående indeksering. Det er

den fullstendige versjonen av Embla som er testet. Gratisversjonen har ikke eksport til tekstbehandler.

RM

lager kun engelske slektsbøker og gir brukeren noe

begrenset frihet mhp hva som kan inkluderes. RM har ikke eget felt for norsk stedspreposisjon. Etterslekt, utelater ektefellers andre giftemål og dermed også halvsøsken og deres giftemål (eks Turid Saga og Hege Knudsen).

Antetavle, utelater partner til hovedperson, halvsøsken og deres giftemål. Har ikke en rapport som kan inkludere alle som har en relasjon. Små muligheter til å påvirke hvilke hendelser som skal være med. Setningsstrukturen kan ikke påvirkes. Begrensede muligheter mhp indekser. Bruker kan ikke velge å inkludere/ekskludere antetap/doble etterkommerlinjer. Kan ikke lage HTML/internettsider. Stedsnavnstrukturen kan ikke påvirkes. Bilder kan ikke inkluderes.

FTM

lager kun engelske slektsbøker og gir brukeren noe begrenset frihet med

hensyn på hva som kan inkluderes. FTM har ikke eget felt for norsk stedspreposisjon. Etterslekt, utelater ektefellers andre giftemål og dermed også halvsøsken og deres giftemål (eks Turid Saga og Hege Knudsen), fortellerstilen er noe skjematisk. Antetavle, utelater halvsøsken og deres giftemål, fortellerstilen er noe skjematisk.

Har ikke en rapport som kan inkludere alle som har en relasjon. Små muligheter til å påvirke hvilke hendelser som skal være med. Begrensede muligheter for indekser. Bruker kan ikke velge å inkludere/ekskludere antetap/doble etterkommerlinjer. Stedsnavnstrukturen kan ikke påvirkes. Bilder kan ikke inkluderes.

Avslutningsvis bør det nevnes at det finnes et hjelpeprogram som gir bruker den valgfrihet som er nødvendig med hensyn på hvilke personer/hendelser som skal være med. Programmet heter Gen-Book og finnes i DOS versjon som kan lese Gecom-filer og i en Windowsversjon som leser PAF versjon 3 og 4 direkte. Dette er et engelskspråklig program som medfører at setningskonstruksjonene må erstattes i en tekstbehandler for å få en norsk-språklig rapport.

Tabellen viser i % hvor mye hvert program scorer på hvert hovedkriterium.

A Fortellende

	TMC	DISGEN	Genbox	CFT	Legacy	PAF	BK	Reunion	Embla	RM	FTM
III-A1 Slekthistorie "etterslekt" inkl. barn og inngifter?	80	100	100	100	80	100	80	100	80	100	80
III-A2 Slekthistorie; kan inkludere halvsøsken og deres inngifter (ettersl.)?	20	0	0	80	0	0	0	0	0	0	0
III-A3 Slekthistorie "anetavle"?	100	100	100	100	100	100	80	100	80	80	80
III-A4 Slekthistorie "anetavle" inkl. barn og inngifter?	80	100	40	80	60	80	80	40	20	40	100
III-A5 Slekthistorie "anetavle" inkl. halvsøsken og deres inngifter?	20	80	0	80	60	100	60	0	0	0	0
III-A6 Slekthistorie; kan inkludere alle i databasen som har en relasjon?	60	0	0	0	60	0	0	0	0	0	0
III-A7 Slekthistorie; kan velge hvilke hendelser som skal være med?	100	100	100	100	100	80	100	100	0	20	20
III-A8 Slekthistorie; kan påvirke setningsstrukturen?	100	0	100	100	100	100	20	100	100	100	0
III-A9 Slekthistorie; kan inkludere sider som noter eller som en del av tekster	100	100	100	20	40	60	60	40	20	100	100
III-A10 Slekthistorie; kan inkludere indekser, f.eks. person?	100	100	100	60	100	60	60	40	60	60	60
III-A11 Slekthistorie; kan inkludere repetitve slektslinjer (anetap)?	100	100	100	0	100	100	60	100	100	0	0
III-A12 Slekthistorie; kan velge forskjellige nummereringssystem i rapporten?	100	100	100	0	100	60	40	0	0	100	100
III-A13 Slekthistorie; kan velge ut deler av stedsnavnstrukturen i rapporten?	100	40	100	0	0	0	0	0	0	0	0
III-A14 Slekthistorie; kan lagres i HTML-format?	100	100	100	0	100	100	0	100	100	0	60
III-A15 Slekthistorie; kan importeres i tekstbehandler?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
III-A16 Slekthistorie; kan inkludere bilder?	100	100	100	0	100	100	100	100	100	0	0
III-A17 Alle rapporter; kan forhåndsviser før utskrift?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
III-A18 Kan kombinere flere typer rapporter med gjennomgående indeks?	100	100	0	100	0	0	0	0	20	100	100
Sum valgfrihetfunksjon	87	79	74	57	72	69	52	57	49	50	50
IV-D4 Stedsnavn kan knyttes til norske stedspreposisjoner i separat felt?	40	0	100	100	40	0	100	0	0	0	0
IV-A4 Norsk i utskrifter direkte?	100	100	0	100	0	0	100	100	100	0	0
IV-A5 Kan velge mellom nynorsk eller bokmål språkmodul?	100	100	0	100	0	0	0	0	100	0	0
IV-A7 Kan velge mellom min. 1 norsk og en engelsk språkmodul?	100	100	0	100	0	0	100	100	100	0	0
Sum "formorsking"	85	75	25	100	10	0	75	50	75	0	0
Total	86	78	65	65	61	56	56	55	54	41	41

Generasjon 1

Per Roger Oband (1975 -) forlovet med **Guri Malla** (1970 -)

Generasjon 2

Arne Oband (1950 -) gift 1972 med **Vibekke Brekke** (1951 -)

Barn *Per Roger Oband*

Generasjon 3

Svein Brekke gift 2 1940 med **Anne Tveit** (1918 – 1955).

Barn 2 *Vibekke Brekke*

Barn 3 **Rebekka Brekke** (1953 -) gift 1975 med **Ola Heia** (1950 -). Ola hadde vært gift 1970 med **Mathilde Aaker** (1945 – 1972).

Svein Brekke (1914 – 1990) gift 1 1935 med **Turi Saga** (1910 – 1939).

Barn 1 **Anders Brekke** (1935 -) gift 1960 med **Oline Alexandersen** (1936 -)

En ane orientert fortelling med Per Roger Oband som utgangspunkt bør kunne inneholde følgende personer (med tilhørende hendelser/notater).

Programmene:

The Master Genealogist 5.15 (Gold)	(TMG5)	http://www.whollygenes.com/
DISGEN 8.0d	(DISGEN)	http://www.dis.se/
Genbox Family History 3.2	(Genbox)	http://www.genbox.com/
Cumberland Family Tree 3.12	(CFT)	http://www.cf-software.com/
Legacy 5.0 De Luxe	(Legacy)	http://www.legacyfamilytree.com/Index.asp
PAF 5.1.18.0 (+Companion)	(PAF)	http://www.familysearch.org/ (testet versjon tilleggsprogrammet Companion og er ikke gratis)
Brothers Keeper 6.1.32	(BK)	http://ourworld.compuserve.com/homepages/BROTHERS_KEEPER/
Reunion 7.05 (norsk)	(Reunion)	http://www.leisterpro.com/
Embla Familie & Slekt 5.2.235	(Embla)	http://www.embla.no/ (testet versjon krever medlemskap i Embla-klubben og er ikke gratis)
Roots Magic 2.0	(RM)	http://www.rootsmagic.com
Family Tree Maker 2005 (engelsk)	(FTM)	http://familytreemaker.genealogy.com/

Program som også er testet, men ikke tas med her, er Familiearkiv 5.012, Min Släkt 3.1 (MIS), Heredis 7.2 og Win Family 6.02. Familiearkiv, Heredis og Win Family har alvorlige feil i sin import/eksportrutine (Gedcom) og anbefales ikke brukt/kjøpt. Heredis (engelsk versjon) mangler dessuten slektsbokrapporter. MIS er meget svak på slektsbøker.

Se ellers <http://www.dis-norge.no/slektsprog/index.php>

Kilderegistrering -

hvilken støtte gir slektsprogrammene?

Ole Bjørn Darrud
slektsprog@disnorge.no

Hovedregel nr. 1 i slektsforskning, både for amatører og profesjonelle, er å notere hvor du finner informasjonen du registrer. Videre må slektsforskere være naturlig kritiske til de kilder som benyttes. Kun primære, samtidige kilder er å stole på. Dersom informasjon støttes av flere uavhengige kilder styrker dette sannsynligheten for at det som noteres er korrekt.

De kriterier som slektsprogrammene testes på mhp kilde og kildebruk støtter opp under de hovedregler som er nevnt over. Et godt slektsprogram skal ha følgende funksjoner/muligheter i forbindelse med kilderegistrering:

Kildene skal kunne registreres og vedlikeholdes i et eget register (I-E1) slik at de kan plukkes frem uten å måtte skrives inn på nytt. Videre kan de da også vedlikeholdes et sted/en gang slik at en feil/ending gjøres gjeldende for alle personer/hendelser som har benyttet denne kilden. Dette er svært nyttig når antall personer/hendelser øker. Kravet her er at kildene skal kunne vedlikeholdes separat fra andre variabler i programmet.

Det etableres gjerne en hovedkilde ("Bygdeboka bind 1") som kan hentes fram fra "biblioteket"/det spesielle re-

gisteret/tabellen hvor kildene vedlikeholdes. I tillegg legges i et separat felt (I-E2) inn hvilken kildereferanse som gjelder (f.eks. sidenr.). Hovedkilde + tillegget kilde referanse knyttes sammen når de benyttes for å angi kilden til f.eks. en hendelse.

Det bør være mulig å knytte f.eks. tekstdokumenter eller innskannede bilder av en dåpsinnføring til en kilde (hovedkilde + kilde referanse) som utfyllende informasjon. (I-E3).

Det bør være mulig å angi hvor benyttet hovedkilde befinner seg (I-E4). Dette skal kunne gjøres i eget register. Eksempel kan være: Fylkesbiblioteket, Statsarkivet på Kongsberg, Riksarkivet, Hjemme.

Det bør være mulig å registrere originalteksten i et dedikert felt (I-E5) som skal kunne knyttes til en hendelse/kildedetalj.

Det bør finnes mulighet til å notere drøftingen (I-E6) om hvordan informasjon fra ulike kilder er satt sammen for å komme til en konklusjon. Dette skal kunne gjøres i separate notatfelt som kan knyttes til en hendelse/kildedetalj.

Det må kunne knyttes dedikerte kil-

defelt til alle hendelser (I-E7) som programmet kan knytte til en persons liv.

I mange sammenhenger finnes det flere kilder til en hendelse (kirkebok, fødselsattest, bygdebok, gravstein). Kildene kan komplettere hverandre eller være motstridende og det er derfor nødvendig å oppgi flere (I-E8). Dette kravet retter seg i første rekke mot den mulighet som det separate kilderegisteret gir, nemlig å knytte flere unike kilder til en og samme hendelse.

Det kan også være behov for å angi en spesiell kilde til en del (avsnitt) i en tekst (I-E9). Programmet bør gjøre det mulig å flette inn unik kildehenvisning for en del av teksten i et notatfelt. Kilden er markert med en kode som gjør at den i notatfeltet skiller seg fra resten av teksten, kan identifiseres som kilde av programmet og dermed "skrus av og på" ved utskrifter.

Mange program er etter hvert blitt gode når det gjelder kilderegistreringsmuligheter. Tabellen viser i hvilken grad (%) de mest aktuelle programmene støtter de kravene som er nevnt over. De program som ikke er nevnt i denne tabellen er både svake mhp kilderegistrering og har andre mangler som gjør at de bør unngås.

	TMG	Genbox	Legacy	RM	BK	PAF	CFT	FTM	Emilia	DISGEN	Reunion
E Kilde											
I-E1 Kilde kan vedlikeholdes i eget register?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
I-E2 Kilde kan splittes i hovedkilde og kilde referanse?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
I-E3 Kilde kan knyttes til dokumenter/bilder som supplerende informasjon?	40	100	100	100	80	60	100	80	0	0	0
I-E4 Kilde kan registrere eget oppbevaringssted for kilden?	100	100	100	100	100	100	100	20	0	0	0
I-E5 Kilde kan knyttes til et dedikert felt hvor originalteksten kan gjengis?	100	100	100	100	100	100	40	100	80	100	40
I-E6 Det er dedikerte tekstfelt for kildedrøfting?	80	100	100	100	100	100	40	20	80	0	40
I-E7 Kilde kan legges inn i eget felt knyttet til alle hendelser?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
I-E8 Kilde kan oppgis flere uavhengige ganger pr. hendelse?	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
I-E9 Kilde (unik kode) kan oppgis for en del av teksten i et notatfelt?	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	91	89	89	89	87	84	76	69	62	56	53

Se også: www.dis-norge.no/slektsprog/index.php

DIS-Norge lanserer

Nytt nasjonalt etterlysnings- og debattforum:
– velkommen til vår nye møteplass på Internett!

Av Einar Balle og Jan Eri

Rundt 25. november lanserte DIS-Norges aktivitetsutvalg (AU) for Internett foreningens nye etterlysnings- og debattforum, "Slektsforum". Med dette har foreningen fått et helt nytt og moderne digitalt forum – en felles møteplass for foreningens medlemmer og andre slektsforskere. Den nye tjenesten finner du på www.dis-norge.no/slektsforum

HVA ER SLEKTSFORUM?

Slektsforum er et web-basert etterlysnings- og debattforum for slektsforskere med interesser i Norge. Tjenesten er basert på et produkt som heter phpBB samt en hel del tillegg og egen-

utviklede tilpasninger. Den samler en rekke eksisterende tjenester på ett sted, så som Usenet news (eksempelvis no.fritid.slektsforskning.etterlysing), DIS-Norges egne e-postlister (eksempelvis DISforum), et helt nytt nasjonalt etterlysnings- og debattforum og selv sagt også med en inngang til vår prate-tjeneste DISchat.

Flere av tjenestene som er integrert i Slektsforum har i utgangspunktet helt forskjellig opprinnelse, men blir i Slektsforum samlet opp, arkivert og tilgjengeliggjort via et enhetlig og brukervennlig web-grensesnitt.

HVORFOR ENDA ET FORUM?

En viktig målsetning med å utvikle Slektsforum var at foreningen ønsket å motvirke fragmenteringen innen fora for slektsforskere i Norge. Flere av foreningens egne lokallag har funnet de eksisterende tilbud utilstrekkelige og har valgt å etablere sine egne fora. Ved å tilby et godt, landsdekkende forum håper vi å bidra til at alle disse samles på ett sted – noe de mange positive tilbakemeldingene fra lokallagene tyder på at vi er i ferd med å lykkes med. I foreningen kan vi glede oss over å frigjøre ressurser fordi det vil kreve betydelig mindre arbeidsinnsats å drive én landsdekkende tjeneste enn å drive en egen tjeneste for hver enkelt region. Men enda viktigere – det vil også for brukerne være flere fordeler med at alt samles på et sted.

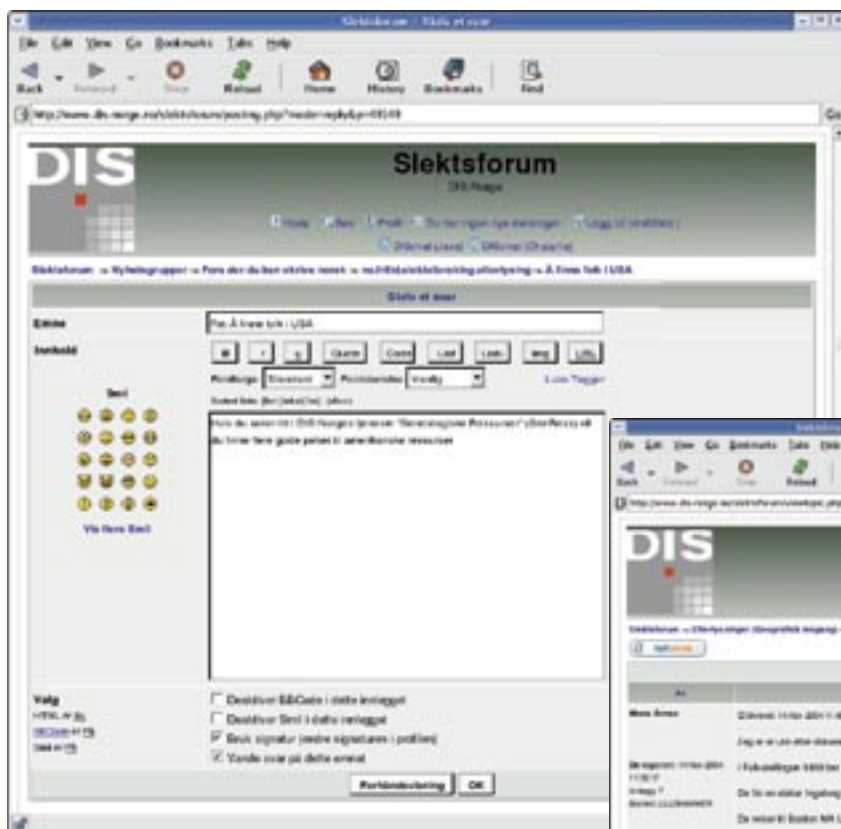
Når våre eksisterende fora er samlet på et sted vil det bli betydelig lettere å søke på tvers av region- og lokallagsgrenser. I Slektsforum kan du med ett eneste søk lete i både news, e-postlister, etterlysninger og debatter for hele Norge. Alle meldinger fra de forskjellige kildene arkiveres, slik at det over tid vil bygges opp en stor søkbar base.

De fleste PC-brukere kan i dag med letthet bruke en web-tjeneste som Slektsforum, men ikke alle har funnet ut av hvordan man leser news eller abonnerer på e-postlister. I Slektsforum kan du gjøre deg nytte av alt dette via samme brukervennlige innpakning – og du kan bruke mindre tid på å lære verktøy, mer på å drive hobby og fag.

Hovedsiden til Slektsforum – alt på ett sted

Slektsforum

Slik ser det ut når du svarer på en melding - i dette tilfellet på et innlegg i news-gruppen no.fritid.slektsforskning.etterlysning.

Her får Mona hjelp av Laila med en etterlysning i Oslo-forumet.

HVEM KAN BRUKE SLEKTSFORUM?

Vi håper å oppnå en størst mulig grad av samling om ett forum for slektsforskere – følgelig vil alle få adgang til å registrere seg som brukere i Slektsforum, ikke bare DIS-Norges medlemmer. Unntaket er foreningsinterne fora som fortsatt vil være forbeholdt medlemmer og tillitsvalgte – disse vil ikke være synlige hvis man logger seg på uten å være medlem.

Noen tekniske fordeler vil foreningens medlemmer likevel få. Blant annet får medlemmer bedre søkemuligheter enn andre, de får mulighet også for å skrive news-innlegg (ikke bare lese), og for å få tilsendt e-postvarsel når det kommer

Hva hvis du får kontakt med noen i Slektsforum som du ønsker en mer interaktiv dialog med? Da kan dere lett gå over i DISchat og fortsette dialogen via tastaturet.

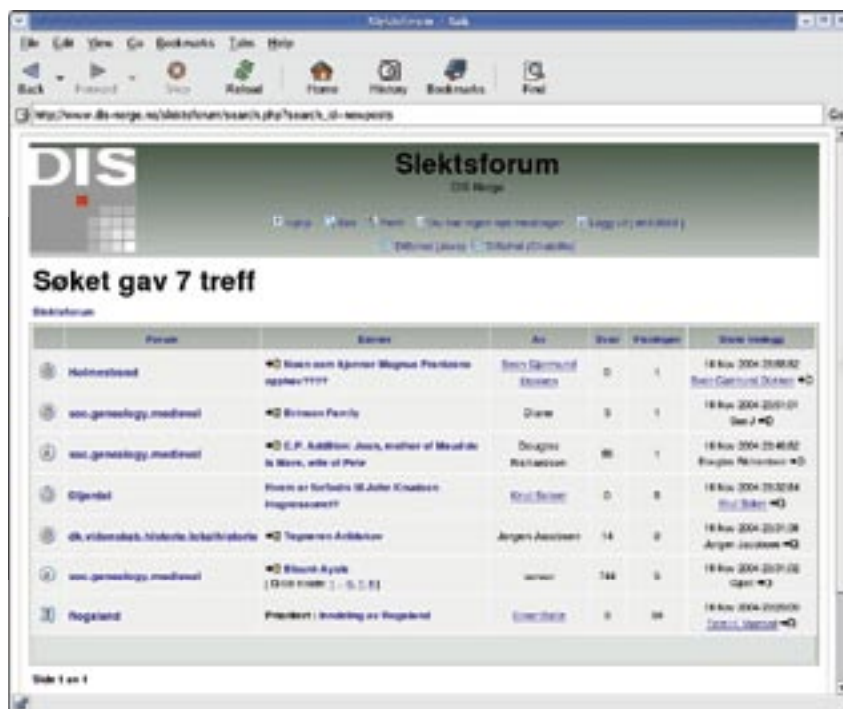
I Slektsforums meny finner du to DISchat-alternativer, et merket «Java» og et merket «Chatzilla». Java versjonen kan brukes av alle som har installert en moderne versjon av Java i sin nettleser, det vil si det fleste. Chatzilla er et bedre alternativ for de av dere

innlegg i tema man er interessert i. Du som er medlem logger deg inn med det brukernavn (på formen dn01234) og passord (på formen xyz123) som du finner bak på de fleste Slekt og Data.

VEIEN VIDERE?

Foreningens visjon er: "DIS-Norge – landets ledende slektsfaglige møteplass". Vi håper at dere vil delta aktivt i den videre utviklingen av møteplassen Slechtsforum. Både med nye ideer, samt som deltakere i de ulike forumene.

Kontakt oss gjerne på
slektsforum@disnorge.no!

Slektsforum har en egen funksjon som gir deg en liste over de nyeste innleggene.

DIS-Norges Aktivitetsutvalg for multimedia ønsker seg flere medlemmer!

Det er lenge siden slektsforskere nøyde seg med papir, blyant og en skoeske å ha løse lapper i. Nå har vi tatt i bruk pc'en til litt av hvert, også til å kombinere ulike typer media. DIS-Norge har derfor etablert et eget aktivitetsutvalg for multimedia. Dette AU'et har som målsetning:

- * Bistå med teknologisk og praktisk veiledning i hvordan en kan bruke ulike hjelpemidler i slektsforskningen
- * Bidra til å levendegjøre slektsmateriale – gi det en tidsmessig lay-out
- * Utarbeide skisser til manualer som viser hvordan multimedia kan innpasse i slektsprogrammer på en aller annen måte
- * Gi informasjon om hvordan en kan framskaffe og videreutvikle egenprodusert materiale

Aktivitetsutvalget har en del ideer og planer, og de er åpne for andres ideer. Er du en av dem som har gjort noe eller tenkt på noe som kan være av interesse? Er du en av dem som kan bidra på annen måte? Ta kontakt med AU-leder Arne Langeland, han er å treffe på epost: arnelan@hotmail.com

Kjære redaktør

“Det er hverdagene det er flest av, også i biblioteket. Men også i hverdagen er det alltid små ting en kan glede seg over. Dette har bibliotekar Magda Hansen (48) fra Nesberg tatt konsekvensen av, og på denne plassen i Bok og bibliotek vil hun i tiden fremover komme med tips til deg som synes alt er grått og trist.”

Slik introduseres “Magda” i tidsskriftet Bok og Bibliotek. Alle profesjoner har sine parodier – Magda er en slik for bibliotekarer. Gjennom denne faste spalten kan bibliotekarprofesjonen le av seg selv, når Magda holder opp narrespeilet. I “Kjære redaktør, del 16” er det Magdas forhold til de lokale slektsforskerne som får gjennomgå. “Hjemmehjelpen” hun refererer til, er den ivrige, serviceinnstilte nye biblioteksjefen, som overtok da Foss og Nesberg bibliotek ble slått sammen.

Steinar Olsen har funnet ut at han nedstammer fra Christian IV. Hver høst ligger han i skauen i rød ulluniform med store gullknapper og liksom-skyter på svenskene. Typisk mannfolk. Typisk idiot. Jeg må ut et ærend, sier hjemmehjelpen en morgen, kommer straks tilbake. Hun sier alltid det når Steinar Olsen nærmer seg skranken. Ikke fordi han har hår i ørene og sammenvokste øyebryn. Og lukter stramt. Men fordi han er formann i Foss slektsforskerforening og nettopp har takket ja til AFP ved fylte 62. Slektsforskning er en uting. Og slektsforskerne enda verre. Irriterende. Og krevende. Det hadde hjemmehjelpen lært seg også, tross sin korte biblioteksjefskarriere. Steinar Olsen og hans like har jeg vært borti mang en gang før, det var flust av dem i Nesberg. Der hadde de sågar hatt møter på kveldstid en gang i måneden. På biblioteket mitt. Og stjålet kaffe fra boksen min på kjøkkenet. Det hadde ikke hjulpet med en stor gul, lapp engang. IKKE RØR MEG – med mange utropstegn. Til slutt hadde jeg måttet ta med boksen min hjem og pakke dagsrasjoner med kaffe hver gang jeg skulle på jobb. Krevende og irriterende er de. Slektsforskerne. Snoker i alt som hører fortiden til. Pirker borti gamle hemmeligheter som hadde best forblitt urørt. Hvilke tjenestetjenter ble gravide utenfor ekteskap. Hvor mange barn fra hvilke gårder strøk med under spanskesyken. Hvilke

søsken fikk unger som ikke var riktige. Hvor mange het Ola på en gang. Jeg liker det ikke. Dessuten er det dyrt. Alt det de ber om. Det koster å sende 10 bind med bygdebøker fra Eidsskog og tilbake igjen. Bare for å sjekke om tanten til fetteren til oldemoren het Agate med eller uten h. Men det er det ingen som tenker på. I Nesberg var det jeg

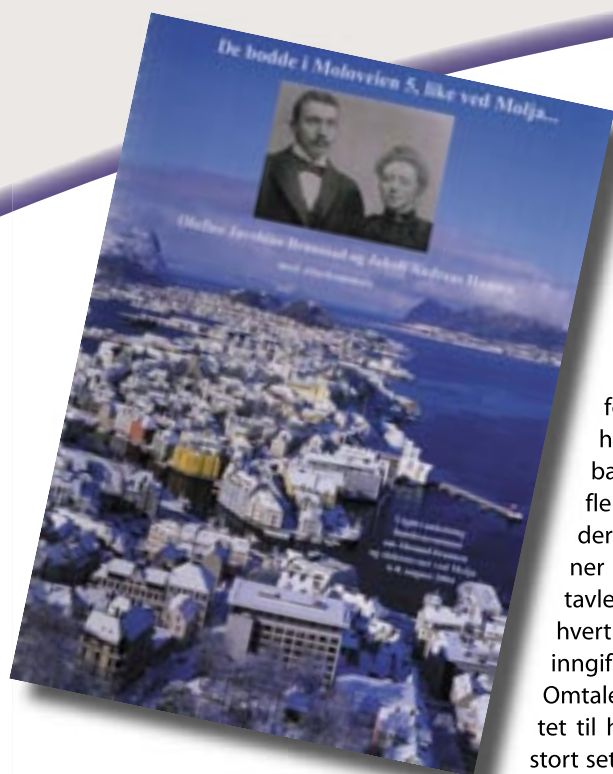

som bestemte. Og jeg sa alltid nei. Men hjemmehjelpen vil det selvsagt annerledes. Hun vil at vi skal “markedsføre” tilbudet. At alle som vil skal få alt de vil. Hun vil bare si ja. Hun har ikke skjønt hva et bibliotek dreier seg om. Alt det ekstraarbeidet. For ingenting. Å sortere kirkebøker på mikrofilm for eksempel. Og mikrofiche. Og hjelpe all verdens

lånere med å bruke leseapparatene. Skifte pærer som har gått. Legge i nytt kopipapir. Bare for at noen få tullinger skal få ligge i skogen å skyte. Og bryske seg med kongelige forfedre. Det velter seg inni meg og jeg kjenner syresmaken i munnen. Med ett blir tankerekken min avbrutt av Steinar Olsens høylydte kremting. Etterfulgt av en god dose uheldig kroppslukt. Jeg vil på vegne av Foreningen komme med en henstilling om samarbeid mellom oss og Foss og Nesberg bibliotek, lirer han av seg med Kvarten i stemmen. Og fortsetter. Vi ønsker å dataregistrere kirkeboka over trulova og vigde i Foss og Nesberg for perioden 1715-1732. Hvorfor ikke ta til 1735 når dere først er i gang, tenker jeg, men sier ingenting om det. Sier bare at Steinar Olsen og foreningen hans må komme med forespørselen sin skriftlig. Og at han må stile den til hjemmehjelpen, det er hun som bestemmer nå. Hjemmehjelpen, sier han, og ser ut som et spørsmålstegn. Nå biblioteksjef, tillegger jeg – og snur om.

Lese mer av Magdas synspunkter om det meste?
www.bokogbibliotek.no

Gjengitt med tillatelse fra forfatteren

De bodde i Moloveien 5, like ved Molja- : Olufine Jacobine Brunstad og Jakob Andreas Hansen med etterkommere / Marit Bødtker og Åse Foss (red.); [alt som er skrevet på svensk: Margrethe Schöldberg]. 2004 - 37 s.: ill. - "Utgitt i anledning hundreårsminnet om Ålesund-brannen og slektsstevnet ved Molja 6.-8. august 2004"

Av Finn Holden

Marit Bødtker og Åse Foss har skrevet og redigert en slektshistorie om sin slekt, som er knyttet til Ålesund. Heftet forteller også kort om byens historie og brannen i Ålesund for hundre år siden. Det er alltid interessant å se på nye slektsbøker, for opplegget varierer fra bok til bok. Denne har et lekkert omslag med de to hovedpersonene i svart/hvitt plassert på et fargeluftfoto over Ålesund. Heftet er fullt av svart/ hvitt bilder av etterkommerne til Olufine og Jacob med tekst av redaktøren pluss en margtekst eller topptekst om de samme, skrevet av parets eldste barnebarn,

Margrete Schöldberg Moy. Teksten hennes er satt i forskjellige skriftstørrelser, og bildene er plassert noe tilfeldig på sidene. Dette gir et uformelt inntrykk og kan virke rotete, også fordi bildene har så forskjellig kvalitet.

Olufine og Jacob Hansen ble født i 1870-årene, og heftet handler om dem, deres seks barn og deres etterkommere i flere generasjoner. Det inneholder en tavle over tre generasjoner med parets aner, en annen tavle over etterkommerne til hvert av barna og en oversikt over inngiftede medlemmer av familien. Omtalen av etterkommerne er knyttet til hvert av barna. Derfor er det stort sett greit å holde rede på hvem som er hvem og slektskapsforholdet mellom medlemmene. Opplegget er meget tiltalende og må ha vært en god bakgrunn for møtet på slektsstevnet i august 2004. Brannen i

Ålesund 23. januar 1904 spilte en stor rolle i Olufine og Jacob Hansens liv. Han hadde fødselsdag dagen før, og de hadde gjester i huset da brannvarselet kom. De hadde to små barn, og Olufine var gravid i syvende måned da de måtte rømme fra huset. To måneder etter brannen fødte hun en sønn, som ble døpt Otto Brand til minne om brannen. Sønnen Odd tok senere Brand-Hansen med bindestrek som familienavn.

Slektsheftet er resultatet av et samarbeid mellom flere slektninger og utgitt i anledning av et slektsstevne for etterkommerne til Olufine og Jacob. Vi må bare håpe at flere slektsforskere gjør det samme: gir ut en slektshistorie og arrangerer et slektsstevne.

Heftet er trykt på Kraft Digitalprint i Oslo i A4-format med spiralrygg etter avtalen mellom DIS-Norge og trykkeriet. Som alle slektshistorier bør ha, har heftet et ISBN-nr. og er pliktavlevert til Nasjonalbiblioteket. Derfor kan det lånes som fjernlån fra et lokalt folkebibliotek. Ellers kan det kjøpes for 150 kroner inkl. porto ved henvendelse til Marit Bødtker mbodtker@online.no

Slektsgransking med dataveiledning : slektsprogram, slektsstevne, slektsbok / Liv Marit Haakenstad. - Oslo - Orion, 2004. 191 s. (revidert utgave, første gang utgitt 2001)

Av Tone Moseid

Dette er en revidert og bearbeidet utgave av den første utgaven som kom i 2001. Førsteutgaven fikk litt blandet kritikk -- er det en forbedret versjon vi møter her?

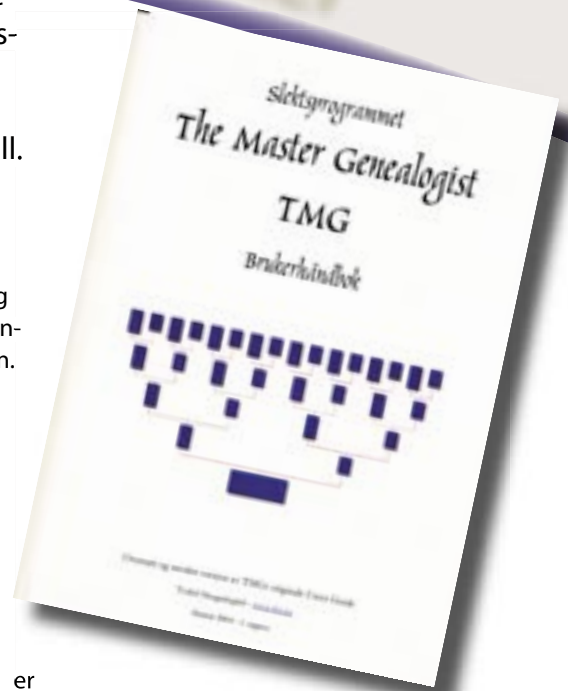
Denne gang er det lagt mest vekt på slektsgransking og slektsprogrammer, den siste delen er utvidet med Reunion for Mac, pluss en kort omtale av slektsprogram for håndholdte (PDA). Nettopp denne delen med presentasjoner av slektsprogram er nyttig for de som vil gjøre seg kjent med de mest brukte programmene før en bestemmer seg. Om denne oversikten er særlig nyttig for de som alt har anskaffet seg et program, er kanskje ikke så sikkert. Da er det 90 overflødige sider. Det som er bokas styrke, er det som går på presentasjon av slektsmaterialet -- slektsbok, multimedia, nettpresentasjon og cd-rom. Dette er et felt som det finnes lite stoff om i annen litteratur for slektsforskere. Kapitlet "Tingene forteller" er også nytt og spennende, og kunne med fordel fått mer enn to sider. Gode råd og tips til hvordan man gjennomfører et slektsstevne er også

nyttig lesning, og det som presenteres om kart og bruk av GPS er et pluss. Dessverre er ikke trykken snill mot illustrasjonene i boka. Skjermbilder blir grå og til dels uleselige. Synd, for nettopp gode illustrasjoner kunne gitt boka et ekstra løft. I tillegg skjemmes boka av noe uklare begrepsbruk. Familysearch er for eksempel nevnt under primærkilder -- dette er langt fra noen primærkilde! Det er viktig å skille mellom primærkilder og det som faktisk er både sekundær- og tertiærkilder når vi skal forholde oss til de ressursene som er tilgjengelig, særlig på nettet. En del av det som presenteres i boka kunne med fordel vært gjort enklere tilgjengelig som skritt-for-skritt gjennomgang, som for eksempel søk i Digitalarkivet s.21. Her ligger noe av utfordringen med bøker som skal veilede i bruk av nettressurser: Digitalarkivets nye brukergrensesnitt er ikke med -- innholdet går ofte ut på dato nesten før det går i trykken. Neste utgave blir sannsynligvis enda bedre. Kanskje kunne stoffet om bildebehandling suppleres. Dette er et omfattende og komplisert felt for mange.

Slektshistorie for Tor og Elise Holte fra Drangedal : lokalhistorie - anebok - etterslekt / av Finn Holden. - Oslo : Baneforlaget, 2004. - 207 s. : ill.

Av Tone Moseid

Forfatteren har hatt som målsetning å presentere sine foreldres aner, gjennom mange slekter og samfunn. Han har lagt vekt på å gi en sammenhengende framstilling av personene og også på sammenhengen mellom personene. Han lykkes i å gi en strukturert og god framstilling av slektene bakover, gjennom en tradisjonell generasjonsinndelt, nummerert aneoversikt. Det er forholdsvis enkelt å følge ledd for ledd bakover, og han oppgir kilder for hver enkelt person. Til tross for navneregistrert er det likevel vanskelig å finne fram i materialet. Anesirkelen som gir en viss oversikt, hadde gjort seg bedre i trykt format, og ikke bare som en gjengivelse av en håndskrevet anesirkel. Dette klarer gode slektsprogram å produsere i dag. Men innholdsmessig er presentasjonen svært god. Det er en utfordring å levendegjøre tidligere generasjoner, det blir fort kun navn og årstall, men her er det samlet mye stoff om den enkelte. Presentasjonen er løst opp av et rikt utvalg illustrasjoner. At trykken kunne vært snillere mot svart-hvitt-fotoene, er en annen sak. Flott med kart i boka! Ikke alle er lommekjent, noe mange lokalhistorikere glemmer. Boka inneholder også noe lokalhistorie fra Drangedal. Denne delen står ikke helt på egne ben som en fullverdig lokalhistorie for stedet, men er et nyttig tillegg til aneboken. På samme måte er det lille tillegget om opprørslederen Hallvard Gråtøpp litt ekstra krydder som gjør boken levende. Boken er et meget godt stykke arbeid, der historikeren Finn Holden ikke har gjort skam på faget. Men bevisst som han er på kildehenvisninger har han likevel ikke oppgitt opphav for et eneste bilde i boka.

Slektsprogrammet The Master Genealogist TMG : brukerhåndbok / oversatt og utvidet versjon av TMGs originale Users guide. - Hamar, Thorleif Haugødegård, 2004. - 444 s.

Av Tone Moseid

Hovedinnvendingen mot TMG har lenge vært engelskspråklig brukermanual. Nå har 1. norske utgave av brukermanualen endelig kommet. Store deler av teksten er en direkte oversettelse av "Users guide", men det er også lagt til en del ekstra kommentarer for norske forhold. I tillegg er det lagt til en rekke skjermbilder og eksempler på rapporter, som ikke er i originalutgaven. Siden hjelpefunksjonen (F1) i TMG fremdeles er engelskspråklig, er dette er uvurderlig hjelpemiddel. Her er det gjort en betydelig større jobb enn bare å oversette. Skulle man ønske seg noe mer, måtte det være et mer detaljert register, som tok hensyn til behovet for "norske" tilpasninger, og øverst på sidene kunne kapiteltittel stått, så hadde det vært lettere å vite hvor i boka en var. Dessuten fortjener boka et bedre omslagsbilde!

ETTERLYSNING 2004/53

Mathiesen fra Nittedal/Hakadal, 1920-?
Søker opplysninger om bosted og etterkommere av Ragnvald Sverre Mathiesen f. 10.10.1892 - d. 31.01.1969. Gift med Charlotte NN f. Karlstad 1893. Datter: Solveig Mathiesen. Etter bryllupet i 1915(?) bodde Ragnvald hjemme hos sine foreldres kona og datter fikk opphold i Hakadal pga vanskeligheter med bolig. Ragnvald flyttet ut av foreldrenes bolig i 1920 og finnes ikke i adressebøkene før 1956, når han bor hos sin søster Signe Gudim i Oslo. Har trolig flyttet til sin kone, men hvor?

I dødsannonse hans står at han har barn, barnebarn og oldebarn. Datteren Solveig fikk ingen barn. Kjenner noen til denne familien?

Harald Lorentzen
Solnedgangen 4, 1450 Nesoddtangen
tel: 66912135
hara-l@online.no

ETTERLYSNING 2004/54

Killie, Dovre
Hans Jørgensen, Killie og Anne Erlandsdatter, Killie giftet seg i Dovre prestegjeld den 10/12-1836. Hans alder oppgitt til 25 år og hennes til 22 år. Fedre til brudeparet var Jørgen Hansen og Erland Erlandsen.

Ved folketellingen 1801 finner jeg på gården Killie en Hans Olsen (46 år), enke-mann med bl.a. sønnen Jørgen Hansen (12 år).

Hos seg hadde han boende svigerfaren sin Jørgen Sivertsen - 79 år. Er det her snakk om samme familie? På samme gård finner jeg en Erland Erlandsen 59 år med kone Marit Pedersdatter, og blandt deres barn var Erland Erlandsen - 27 år gift ned Marit Sivertsdatter - 22 år. Er det her snakk om ovennevnte Anne Erlandsdatters familie? Med hilsen og på forhånd takk for svar.

Ole-Johan Valle
Rossmollgata 13, 9600 Hammerfest
tlf: 78418722
ojvalle@hotmail.com

ETTERLYSNING 2004/55

Hulda Sofia Jonasdatter (f. 1885) sin drukningsulykke, sannsynligvis i Eidsvold 24. desember 1912?
Er det noen som kjenner til en drukningsulykke i Eidsvold julaften 1912?
De druknede er svenskfødte Hulda Sofia Jonasdatter (født 17.12.1885) fra Lerdal i Dalsland med ektemann (mulig norsk, men jeg kjenner ikke hans navn), samt deres barn (sannsynligvis to eller kanskje tre barn). Hele familien, voksne som barn, skal ha gått gjennom isen i forsøk på å redde hverandre. Jeg vet at de skal være gravlagt ved en norsk kirke, siden eldre slektninger i Lerdal har fortalt meg at de har vært ved graven for mange år siden, men de husker ikke hva stedet og/eller kirken heter. Er veldig glad for hjelp til å finne spor av denne hendelsen og disse personene. Skulle selvfølgelig også gjerne ha navnene på ektemannen og barna, samt stedet hvor de bodde. Ta kontakt hvis du vet noe.

Sigrun E. Enberg
Martin Linges vei 1 B, N-2010 Strømmen
Tlf. priv.: (+47) 63842917
Mobiltlf.: (+47) 41312917
sigrun.enberg@c2i.net
www.geocities.com/hobbyrommet

ETTERLYSNING 2004/56

Andreas Andersson fra Sverige.
Far til uekte barn med Elen Andrine Christiansdatter (Sulutvedt) fra Fon, Ramnes, Vestfold Elen Andrine Christiansdatter (f. 1846) fikk et "uekte" barn 14.11.1874 (Olette Andrine Andreasdatter). Barnefaren er oppgitt til å være Andreas Andersen/Andersson fra Sverige. Kan noen hjelpe meg å finne hvem denne Andreas Andersson er? Det bor en Andreas Andersen (født i Sverige) på hennes fars gård på Sulutvedt, Ramnes (Christan Olsen (Kragemo) f. 1810 i Lardal) i 1865, men jeg kan jo ikke ta det for gitt at det er denne svensken som er faren (Andreas Andersen/Andersson er tross alt ikke noe uvanlig navn, ver-

ken her eller i Sverige). Fødselen skjer jo først i 1874.

Håper at noen med tilgang til kirkebøker for Ramnes (evt. Sem eller Våle) kan hjelpe meg; om det i tilfelle kan stå noen ekstra notater ved denne hendelsen/fødselen, evt. om noen kan finne ut noe vedr. Andreas Andersson, enten han som bor på Sulutvedt, eller andre ved samme navn som flytter ut/inn av kommunen i årene før 1874. Ta kontakt hvis du vet noe.

Sigrun E. Enberg
Martin Linges vei 1B, 2010 Strømmen
Tlf. priv.: (+47) 63842917
Mobiltlf.: (+47) 41312917
sigrun.enberg@c2i.net
www.geocities.com/hobbyrommet

ETTERLYSNING 2004/57

Abraham Henriksen, 1845-1900
Beisfjorden/Ankenesstrand
Ofoten/Narvik
Ønsker opplysninger om min oldefar Abraham Henriksen, født 1845 som drev gården Vandmo. Har hørt at slekta bakover stammer fra en lapp som het Mattis derav Mattisfolket. Hans datter Berntina Margrete Abrahamsen, født 1878, ble min bestemor. Hun ble gift med Johan Jakobsen.

Britt Prestsveen
Helsetvn 108, 2337 Tangen
tlf: 62587970
wi-pr@online.no

ETTERLYSNING 2004/58

Krogen/Hunnes, Hemne, Sør-Trøndelag, 1745-1830
Eg leitar etter opphavet til ein av mine 3-tippoldefedre. Han heiter Erik Olsen Krogen f. 1745 i Hemne. Ble gift på Hunnes 1779 med Christi Olsdatter Hunnes.

Gunnar Sødal
Skoghåvegen 5, 6639 Torvikbukta
tlf: 71293766
ka-soed@online.no

ETTERLYSNING 2004/59

Osdal fra Bergen/Rauland i Telemark
Eg ble spurt om en slekt.

Bor her i Bergen. Men egentlig hun er kommet fra Rauland i Telemark, hvor familien hennes er fra. Hun bor her i Bergen forbindelse gift med mann, etternavn Osdal. Hun heter Silje Seltveit Osdal. Lurer på om at hun kan være i slekt min?

Fikk opplyst litt av min mor og fortalte om min far sin slekt - Seltveit. Min farfar hadde 13 søsken!! Jøss, så mange og eg visste det ikke selv. Silje fikk også vite om det og hun tror det kan være i slekt. Eg er også kommet fra Bamble i oppvekst mitt. Men nå bor jeg i Bergen veldig lenge. Håper dere kan hjelpe litt og forsker om det er riktig...

HEIDI SELTVEIT

heidi.seltveit@hjemme.no

ETTERLYSNING 2004/60

Johnsen/Plesner/Melsom/Drejer
Skien, 1799-1909

Jeg heter Frederick Gram, er 68 år og nylig pensjonist som seniorforsker ved Norsk institutt for luftforskning på Kjeller ved Lillestrøm. Ved siden av forskningen har jeg i en årrekke drevet med slektsgransking. Et av mine problemer er en av min kones forfedre, organist Hans Johnsen i Skien. Hans datter Josephine Emilie Rosine Johnsen (1828-1909) ble gift i 1850 med Julius August Plesner (1825-1870). Men jeg søker etter hennes mor. Under vielser under www.gamlegjerpen.no finner jeg: 4/12-1834: Enkemanden Organist Hans Johnsen, 35 år, g.m. Jfr. Karen Sophie Melsom, 32 1/2 år, og litt senere 8/9-1838 Enkem., organist Hans Johnsen, 39, g.m. Jomf. Frederike Christence Margrethe Drejer fra Asker, 37 år. I Melsom-boka står Karen oppført som gift med organist Johan Johansen, f. 1799, mens i www.familysearch.org er hun angitt som gift m. Hans Johnsen, f. 1799. Drejer er et navn jeg forbinder mest med Nord-Norge, men det er fle-

re skrivemåter her.

Familysearch angir Karen Sophie døpt i Stavern 28 mars 1803, og en annen Karen Sophie Melsom, døpt i Brunlanes 17/1-1799, men hun er ikke nevnt i Melsom-boken. Foreldrene Mikkel Sørensen Melsom og Dorteia Maria Bollærn giftet seg i Tønsberg 1798. (Det kan tenkes at den første Karen Sophie døde som sped.) Tidligere har jeg funnet nevnt både Organist Johnsen og Musikus Johnsen i Skien, uten at jeg nå husker hvor jeg fant det. Det rare er at i Anna Lindhjems bok om Norges orgler og organister til og med 1914, utgitt i Skien i 1916, er ikke Hans Johnsen nevnt, men jeg husker ikke hvordan det er med Johan Johansen. Hans Johnsen er ikke noe enkelt navn å søke etter, selv med tilleggsopplysningen født i 1799, og han behøver ikke å ha hatt noen tilknytning til Grenlands-området før han ble organist i Skien. Siden Josephine er født 1828 (også sett 1826) og Hans var enkemann i 1834 kan det tenkes at hans første kone var død i Skiensområdet, men når? Og når døde Karen Sophie Melsom? Har dere noen skjulte letesteder eller tips om hvor jeg skal fortsette å lete?

Frederick Gram

Per Morksv 14, 2005 Rælingen

tlf: 63 83 96 91

fg@nilu.no

ETTERLYSNING 2004/61

Anfind Olsen/Anna Engel Beyer.

Thomas Toftegaard, Bergen og omegn, 1751-1852

Eg er interessert i å få opplysninger om Anfind Olsen f.ca 1754. Gift i Bergen 8.mai 1785 med Anna Engel Olsdatter Beyer. Anna hadde flere barn, og en av disse var Ole Christian Anfindsen. Han er tippoldefar til kona mi. Ole Christian er fødd 01.12.1792. Finner Anfind Olsen på folketellinga 1801 under Bergen landdistrikt. Yrke: Smed. Er også interessert i opplysninger om Thomas

Toftegaard 1768-1801. Kjøbmann i Bergen

Gunnar Sødal

Skoghågvegen 5, 6639 Torvikbukt

tlf: 71293766

ka-soed@online.no

ETTERLYSNING 2004/62

Thorsen Kjellerhullien

Eidskog/ Kongsvinger, 1750 - 1800

Jeg etterlyser informasjon om min stamfar Ole Olsen Thorsen Kjellerhullien. Født 1786.

Svein Syversen

Hørlovveien 4C, 7058 Jakobsli

tlf: 73914715

sveinsyversen@hotmail.com

Etterlysning 2004/63

Slektene Sigurdsen

Bugge, Sletterød og Oseberg

Jeg skal lage et anetre som julegave til mine foreldre. Det har blitt spesielt viktig nå som min farmor døde. Slekta mi er stort sett fra Vestfold. Dette er det jeg trenger hjelp til: Min oldefar Karl Johan Sigurdsen er født 1882 i Horten. Jeg har funnet hans mor Regine (f 1855) men ikke hans far. Og jeg leter da etter både foreldre til hans far og mor. Så er det Bugge slekta mi. Andreas Bugge, min tippoldefar, var gift med Caroline Marthea Christensen, f 1852. Faren het Rasmus, f 1817. Jeg er interessert å få greie på mer om slekta videre bakover. Savner også Carolines mor. Så var det Sletterød slekta. Har Hartvig Andersen Sletterød, f 1858, som er min tippoldefar. Hans forfedre er jeg ute etter 2 linker bakover. Og så var det min farmors mor. Hun het Karoline Oseberg og er f 1895 - d 1920. Hennes forfedre er jeg også ute etter. Håper noen kan hjelpe meg slik at jeg får julegaven ferdig.

Bente Christensen

bente@kvarsnes.net

ETTERLYSNING 2004/64

Ramnes og Våle bygdebok

Det skulle vel ikke være noen som sitter med Ramnes og Våle sine bygdebøker og kunne tenkt seg å selge dem til meg? Trenger dem så sår. Hvis noen har det så ring meg på mobil 936 83 823. (Litt viktig at jeg får tak i dem)

Bente *krysser fingrene og håper*

Bente Christensen

Biterudveien 21b, 1383 Asker

bente@kvarsnes.net

ETTERLYSNING 2004/65

Hovland på Nøtterøy 1760-1830

Jørgen Abrahamsen, f. 1798 og d. 1870 på Hovland. Far: Abraham Olsen; gift i Slagen 1793 med Mari Jørgensdatter. Han var møller på Valø saltverk.

Jørgen Abrahamsen var brennerimester i Tønsberg og kjøpte gården Hovland på Nøtterøy, hvor han døde. Jørgen er min oldefar og Abraham min tippoldefar. Ønsker opplysninger om disse.

Thore Martin Jørgensen

Skigardveien 22, 0681 OSLO

tlf: 22268180

thorejor@start.no

ETTERLYSNING 2004/66

Rakkestad, 1870

Jeg etterlyser en onkel av meg som het Edvart. Er ikke helt sikker på skrivemåten av navnet Krosby. På adressen Åkerbergv 50 i Oslo kan jeg ikke finne ham. Tror han er født 1869/70 i Rakkestad. Fødenavn var Martinsen/Eilertsen

Gerd Johanne Wiger Krosby

g-johawi@online.no

ETTERLYSNING 2004/67

Dahlstrøm f 1781- fra Sverige?

Min tipp tipp tippoldefar var Christian Dahlstrøm. Han var født ca 1781, uvisst hvor. Han kom til Moss før 1813 da han ble gift det året i Moss med Olea Olsdatter fra Tune. De fikk en sønn som var enebarn. (Vet ikke når eller hvor Christian døde, men det kan ha vært i Halden, og det var 1865). Jeg har prøvd å finne ut hvor Christian var fra, men uten hell. Siden innflytning og utflytningslistene begynner i 1814 har jeg ikke funnet Christian innflyttet i Moss. Dahlstrøm navnet tyder på svenske aner. Er svært interessert i opplysninger om Christian's aner.

Erik Hov

ehovsn@online.no

ETTERLYSNING 2004/68

Jonassen/ Nilsdatter, Kjølstad v/ Modum ca 1760

Jeg hadde en etterlysning i blad nr.2 – 2004, annonse 39 angående etterkommere etter Jonassen/ Nilsdatter, Kjølstad v/ Modum ca 1760. Hvis noen har sendt noe til meg på den adressa, ber jeg dere pent om å sende den på nytt til min nye adresse. Jeg hadde tekniske problemer med pc'n, og skifta samtidig adresse. På forhånd takk.

Asgeir Sønsteby

Ellevsætervn.866, 2380 Brumunddal

tlf 62 36 51 86

asgsoe@frisurf.no

ETTERLYSNING 2004/69

Rosvol/Rossvold/Rosvold Trondheim, 1850-1925

Jeg ønsker opplysninger om J. P. Rosvol (Rossvold), Trondheim.

Han døde i 1925, antakelig september-november. Han var gift med Albertine Christine Valstad - f 18.9.1863 d-22.04.1937.

Hun hadde tidligere vært gift med Ole Lirents Valstad, Skatval og hadde to barn med ham. Ekteskapet med Rossvold var barneløst. Hun arvet ham. De bodde antakelig i Nedre Møllenberggt.8, Trondheim

Erling Fjeldstad

Elgvegen 25, 2636 Øyer

tlf: 61277163

efjelds@online.no

Internett og ADSL

Online Internett

DIS-Norge har lenge hatt en avtale med Telenor Internett AS (tidligere Telenor Nextel). Denne avtalen går i korthet ut på at du får 40% rabatt på et Online Basis Internett abonnement mot en bindingstid for 12 måneder. Telenor Internett Basis er et abonnement som gir deg tilgang til de grunnleggende Internett-tjenestene, som e-post, tilgang til nyhetsgrupper (news) og surfing.

Veiledende pris pr måned er kr 98 -- 40 % rabatt utgjør 470 kroner pr år!

Se full innholdsoversikt på www.online.no/basis.

Bestilling av Telenor Internett-abonnement med DIS-rabatt foretas ved å fylle ut et bestillingsskjema og sende det til Telenor Internett AS, ikke til DIS-Norge!

Les mer her: http://www.dis-norge.no/online_tilbud.htm

Online ADSL

Fra 2004 tilbyr også Telenor medlemsrabatt på etablering og abonnement på ADSL (2 MB bredbånd).

Det er nødvendig med et ADSL modem, dette koster kr. 490,- ved bestilling fra Telenor. Også her kreves det at abonnementet bindes i 12 måneder.

DIS-Norges medlemmer får fri etablering med Gjør-Det-Selv pakke ut 2004. Veil.pris 790,-

For bestilling gå inn på: privat.telenor.no/1organisasjon

Allerede Onlinekunde?

Internett: Bruk samme skjema og kryss av for "endring av abonnement".

ADSL: Bestill på samme måte som nye ADSL kunder. Systemet vil automatisk fange opp ditt eksisterende kundeforhold til Telenor og videreføre dette.

Bindingstid er 12 måneder fra ny bestilingsdato. Husk at medlemskontingenten må være betalt, oppgi medlemsnummer. Tidligere inngått bindingstid må være utløpt. Begge abonnement må fornyes av medlemmet selv hvert år!

Produkt avtale 12 mnd binding	Veil. Pris pr mnd	Spesialpris	Rabatt/år
Online ADSL Basis 704/128 Fri Bruk	349	329	240
Online ADSL Pluss 1024/256 Fri Bruk	449	409	480
Online ADSL Ekstra 2048/256 Fri Bruk	549	499	600
Linjeferie til de som ikke har fasttelefon	60	60	
Monter	1495	995	500
Modem	490	490	
Etablering med GDS ut 2004	790	0	790

Spesialtilbud til DIS-medlemmer

Bredbånd fra Telenor med fri etablering
– du sparer kr 790,-

Online ADSL Basis 329,- per md.

Toppfarten er på 704/128 kbps – fri bruk.
11 ganger raskere enn ISDN.
Bra når du vil laste ned levende lyd og bilde.

Online ADSL Pluss 379,- per md.

Toppfarten er på 1024/256 kbps – fri bruk.
16 ganger raskere enn ISDN.
For deg som vil ha stor fart både når du surfer og laster ned musikk, spill, filmer og programvare.

Online ADSL Ekstra 499,- per md.

Toppfarten er på 2048/256 kbps – fri bruk.
32 ganger raskere enn ISDN.
For deg som vil se film, høre på musikk, sende og motta store filer, og ha flere brukere på Internett på en gang.

Bestill her: privat.telenor.no/1organisasjon

 telenor

2004

DESEMBER

mandag 6. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 19:00 .DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

tirsdag 7. Sandnes. Lura Bydelshus kl. 18:30 DIS-Rogaland Brukermøte Embla Familie og Slekt

tirsdag 7. Vennesla. Restaurant Løa kl. 18:30 .DIS-Vest-Agder Julebord

onsdag 8. Oslo. Ullevålsveien 1 kl. 18:00 DIS-Oslo/Akershus i samarbeide med Otto Jørgensen inviterer til Brother's Keeper Brukergruppe Har du problemer med noe i BK, eller kanskje funnet en fin måte å gjøre noe på? Ta gjerne med deg bærbar PC, men, dette er ikke noe krav!

lørdag 11. Bøndene Hus, Råde kl. 11:00 DIS-Østfold Julemøte. Tema: "Husmanns-jul" Litt om hvordan julen ble forberedt og feiret på husmannsplassen. Foredragsholder: Egill Tangen. Han er sentral i Råde historielag, og var hos oss med foredrag om "landhevingen" etter istiden, samtidig med Tobias Gedde-Dahl for de som husker det.

mandag 13. Porsgrunn. Porsgrunn Bibliotek kl. 18:30 DIS-Telemark Julemøte. Nærmere program senere

mandag 13. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjergvindsgt 40) kl. 19:00 DIS-Haugaland medlemsmøte Julemøte

tirsdag 14. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjergvindsgt 40) kl. 19:30 . DIS-Haugaland bruker gruppen Embla har møte. Vi møtes i kjelleren. Alle er velkomne.

onsdag 15. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 19:00 . DIS-Hordaland Julemøte

torsdag 16. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Julemøte. Info. kommer

2005

JANUAR

mandag 3. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 19:00 .DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

onsdag 5. Ikke bestemt. DIS-Oslo/Akershus inviterer til medlemsmøte Digitalisering av foto

torsdag 6. Rostenhallen kl ? DIS-Sør-Trøndelag Slik var det i gamle dager!

torsdag 6. Bodø. Bodø bibliotek kl. 20:00 DIS-Salten Slektshistorielag Problemløserkveld.

mandag 10. Porsgrunn. Porsgrunn Bibliotek kl. 18:30 DIS-Telemark Nærmere om program senere

tirsdag 11. Drammen. Galterud Skole kl. 18:30 DIS-Buskerud Drammen Tema ikke fastlagt

tirsdag 11. Sandnes. Lura Bydelshus - Kafeteria kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brukermøte Brothers Keeper Tema: Gedcom Import/Eksport Hvordan importere og hva man bør tenke på.

lørdag 15. Bøndenes hus, Råde kl. 11:00 DIS-Østfold Tema ikke bestemt

mandag 17. Arendal. Kløckers hus kl. 19:00 DIS-Aust-Agder avholder medlemsmøte Da snakker vi om Kirkebokregistrering og programmet Augustus som brukes til registreringen.

onsdag 19. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 19:00 DIS-Hordaland Foredrag av Kenneth Bratland om fødsler utenfor ekteskap i Haus og Lindås prestegjeld fra 1691 til 1800.

torsdag 20. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Info. kommer

torsdag 27. Sandnes. Sandnes Bibliotek (Kartevoll-rommet), 4.etg. kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brukermøte Family Tree Maker Brukermøte Family Tree Maker

FEBRUAR

tirsdag 1. Drammen. Galterud Skole kl. 18:30 DIS-Buskerud Drammen Tema ikke fastlagt

onsdag 2. Oslo. Ikke bestemt kl. 18:00 DIS-Oslo/Akershus inviterer til medlemsmøte Foredrag om Oslofolk (1625-1660-1801

torsdag 3. Bodø. Bodø bibliotek kl. 20:00 DIS-Salten Slektshistorielag Oscar Bodøgaard og hans slekt

mandag 7. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 19:00 .DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

onsdag 9. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Arbeidsmøte

lørdag 12. Bøndenes hus, Råde kl. 11:00 .DIS-Østfold Tema ikke bestemt

mandag 14. Porsgrunn. Porsgrunn Bibliotek kl. 18:30 . DIS-Telemark Tema: Slektsprogrammet EMBLA

tirsdag 15. Sandnes. Lura Bydelshus - Kafeteria kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brukermøte Brothers Keeper Brukermøte Brothers Keeper Tema: Vi viderebehandler rapporter fra Brothers Keeper i Word til slektsbøker o.l. Enkel innføring i tekstbehandling.

onsdag 16. Stavanger. Statsarkivet i Stavanger kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland ÅRSMØTE Forfatteren av den nylig utgitte boka "Den lengste historia", Tor Obrestad, kommer på årsmøte og holder foredrag om Rogalands tidligere historie. Han vil særlig vektlegge perioden før vikingetida (før år 800).

torsdag 17. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Info. kommer

DIS-kalenderen

lørdag 19. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 12:00 . DIS-Hordaland Årsmøte med foredrag. Se senere for mer info.

mandag 21. Arendal. Kløckers hus kl. 19:00 . DIS-Aust-Agder avholder årsmøte

torsdag 24. Sandnes. Sandnes Bibliotek (Kartevoll-rommet), 4.etg. kl. 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brukermøte Family Tree Maker Brukermøte Family Tree Maker

MARS

tirsdag 1. Drammen. Galterud Skole kl. 18:30 DIS-Buskerud Drammen Årsmøte

onsdag 2. ikke bestemt kl. 18:00 . DIS-Oslo/Akershus inviterer til Årsmøte Før årsmøtet vil Peter Wallenskog fra Genline ab presentere svenske kirkebøker på nett! Les mer om Genline her: <http://www.genline.se>

torsdag 3. Bodø. Bodø bibliotek kl. 20:00 DIS-Salten Slekthistorielag Årsmøte i DIS-Salten GEDtreff-databasen

mandag 7. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 19:00 . DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

tirsdag 8. Sandnes. Lura Bydelshus - Kafeteria kl. 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brukermøte Brothers Keeper Brukermøte Brothers Keeper Tema: Otto Jørgensen tar en gjennomgang av BK /nyheter etc....

onsdag 9. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Arbeidsmøte

lørdag 12. Bøndenes hus, Råde. Bøndenes hus, Råde kl. 11:00 . DIS-Østfold Årsmøte.

mandag 14. Porsgrunn. Porsgrunn Bibliotek kl. 18:30 . DIS-Telemark Tema: Slett.no

onsdag 16. Stavanger. Statsarkivet i Stavanger kl. 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Medlemsmøte Liv Marit

Haakenstad kommer. Hun vil være linke til DIS-Norge og vil fortelle oss om hva som rører seg i hovedkvarteret i Oslo. Hun sitter i DIS-Norges arbeidsutvalg for slektsprogram og for datafaglig stoff, så vi vil sikkert få høre noe om dette. Hun tar også med seg noen eksemplarer av boka si for salg.

onsdag 16. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 19:00 DIS-Hordaland Brukermøte

torsdag 17. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Årsmøte i DIS-Vestfold

torsdag 31. Sandnes. Sandnes Bibliotek (Kartevoll-rommet), 4.etg. kl. 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brukermøte Family Tree Maker Brukermøte Family Tree Maker

APRIL

mandag 4. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 19:00 . DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

torsdag 7. Bodø. Bodø bibliotek kl. 20:00 . DIS-Salten Slekthistorielag Problemløserkveld.

lørdag 9. Bøndenes hus, Råde. Bøndenes hus, Råde kl. 11:00 . DIS-Østfold Tema ikke bestemt

tirsdag 12. Drammen. Galterud Skole kl. 18:30 . DIS-Buskerud Drammen Tema ikke fastlagt

tirsdag 12. Sandnes. Lura Bydelshus - Kafeteria kl. 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brukermøte Brothers Keeper Brukermøte Brothers Keeper Tema: Her vil vi ta for oss hurtigtastene, hjelpeprogrammer, Globale endringer / effektivisering.

onsdag 13. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Arbeidsmøte

onsdag 20. Bergen. Kronstad Hovedgård(Vis kart) kl. 19:00 . DIS-Hordaland Kommer tilbake til tema

torsdag 21. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Info. kommer

MAI

mandag 2. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 19:00 . DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

onsdag 4. Bekkestua. Bekkestua Bibliotek kl. 00:00 . DIS-Oslo/Akershus inviterer til Medlemsmøte Erik Grøttum for å få ham til å fortelle om ditt arbeid med Sørkedalen og det materialet som er tilgjengelig på internett på <http://www.ager.no>

tirsdag 10. Drammen. Galterud Skole kl. 18:30 . DIS-Buskerud Drammen Tema ikke fastlagt

torsdag 12. Bodø. Nordlandsmuseet kl. 19:00 . DIS-Salten Slekthistorielag Kulturhistorisk byvandring

onsdag 18. Bergen. Kronstad Hovedgård(Vis kart) kl. 19:00 . DIS-Hordaland Brukermøte

torsdag 19. Stokke bygdetun kl. 18:30 . DIS-Vestfold Info. kommer

torsdag 26. Bodø. Nordlandsmuseet kl. 19:00 . DIS-Salten Slekthistorielag Bodø 1940-1945 Krigshistorisk byvandring.

fredag 27. . DIS-Østfold 27.- 29. mai Ut på tur. Mer info kommer etterhvert

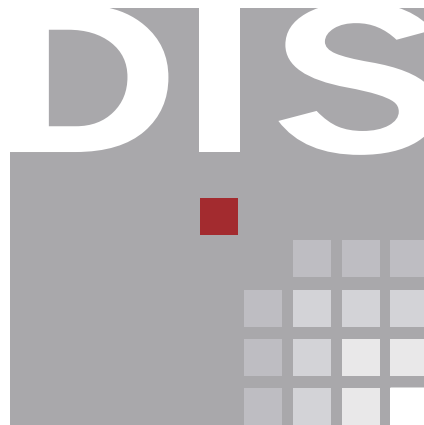
JUNI

onsdag 1. Oslo. Hovedøya kl. 00:00 . DIS-Oslo/Akershus inviterer til Sommerutflukt Vi tar båten ut til Hovedøya, omvisning.

torsdag 2. Bodø. Nyholmen Skanse kl. 19:00 . DIS-Salten Slekthistorielag Forsvar i krig og fred 1807-1905.

mandag 6. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 19:00 . DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

DIS-Norges programvaretest oppdatert!

<http://www.dis-norge.no/slektsprog/index.php>

2 nye program er nå tatt med:

Genbox Family History 3.2 er et nytt program i test-sammenheng. Programmet fortjener betegnelsen meget bra, det går rett inn på 3. plass, på nivå med Legacy. Programmet kan riktignok virke noe komplisert mhp stedsnavnbruk, men mulighetene som ligger her er helt unike.

Roots Magic 2.0 er et program som kom på markedet i fjor. Etter at Family Origins "la inn årene" tok noen av nøkkelpersonene bak dette programmet og "førte tradisjonen" videre. Roots Magic er relativt likt Family Origins, et program som for 3-4 år siden var ledende på enkelte områder. Roots Magic må nok heveseg noen hakk for å komme opp til Legacy/Genbox nivå. Programmet er kun på engelsk.

3 program har blitt oppdatert:

Family Tree Maker 2005, engelsk versjon

Embla Familie og Slegt 5.2.235

The Master Genealogist 5.15

Nr. 1-2005
kommer i februar.
Neste nr. deretter
kommer i april
Stoff til neste nummer
må være redaksjonen
i hende innen 10.januar 2005.